

Briselē, XXX.
[...] (2021) XXX draft

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Pamatnostādnes par valsts atbalstu platjoslas tīkliem

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Pamatnostādnes par valsts atbalstu platjoslas tīkliem

SATURA RĀDĪTĀJS

1	IEVADS	3
2	DARBĪBAS JOMA, PLATJOSLAS TĪKLU VEIDI, DEFINĪCIJAS	5
2.1	Darbības joma.....	5
2.2	Definīcijas	6
2.3	Platjoslas tīklu veidi	7
2.3.1	Fiksētie īpaši ātrās piekļuves tīkli	8
2.3.2	Mobilās piekļuves tīkli	8
2.3.3	Atvilces maršrutēšanas tīkli.....	9
3	NOVĒRTĒJUMS PAR SADERĪBU SASKAŅĀ AR LĪGUMA 106. PANTA 2. PUNKTU.....	9
4	NOVĒRTĒJUMS PAR SADERĪBU SASKAŅĀ AR LĪGUMA 107. PANTA 3. PUNKTA C) APAKŠPUNKTU	11
5	ATBALSTS PLATJOSLAS ELEKTRONISKO SAKARU TĪKLU IERĪKOŠANAI	12
5.1	Pirmais nosacījums: saimnieciskas darbības attīstības veicināšana	12
5.1.1	Tīkli kā saimnieciskās darbības veicinātāji	12
5.1.2	Stimulējošā ietekme	13
5.1.3	Atbilstība citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem	13
5.2	Otrais nosacījums: atbalsta pasākums nedrīkst nepamatoti ietekmēt tirdzniecības apstākļus tādā mērā, kas būtu pretrunā kopējām interesēm	14
5.2.1	Atbalsta pozitīvā ietekme	14
5.2.2	Nepieciešamība pēc valsts iejaukšanās	14
5.2.3	Atbalsta pasākuma kā politikas instrumenta piemērotība	23
5.2.4	Atbalsta pasākuma samērīgums	28
5.2.5	Negatīva ietekme uz konkurenci un tirdzniecību	37
5.2.6	Atbalsta pozitīvās ietekmes samērošana ar tā negatīvo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību	37
6	APGUVES PASĀKUMU SADERĪBAS NOVĒRTĒJUMS	38
6.1	Sociālie taloni	39
6.2	Savienotības taloni	41
6.2.1	Pirmais nosacījums	41

6.2.2	Otrais nosacījums	42
7	PĀRREDZAMĪBA, ZIŅOŠANA UN UZRAUDZĪBA	43
7.1	Pārredzamība	43
7.2	Ziņošana	44
7.3	Uzraudzība.....	44
8	RETROSPEKTĪVĀS IZVĒRTĒŠANAS PLĀNS.....	44
9	NOBEIGUMA NOTEIKUMI.....	46

1 IEVADS

- (1) Savienojamība ir pats digitālās pārveides pamats. Tai ir stratēģiska nozīme visu Savienības tautsaimniecības nozaru izaugsmē un inovācijā, kā arī sociālajā un teritoriālajā kohēzijā.
- (2) Savienība ir noteikusi vērienīgus savienojamības mērķus “Paziņojumā par Gigabitu sabiedrību”¹, paziņojumā “Eiropas digitālās nākotnes veidošana”², paziņojumā par “digitālo kompasu”³ un tās priekšlikumā “Lēmums, ar ko izveido politikas programmu 2030. gadam “Digitālās desmitgades ceļš””⁴ (Digitālās desmitgades politikas programma, DDPP).
- (3) Paziņojumā par Gigabitu sabiedrību Komisija izvirzīja šādus savienojamības mērķus 2025. gadam: i) visās Savienības mājsaimniecībās gan laukos, gan pilsētās jābūt pieejamam interneta pieslēgumam ar lejupielādes ātrumu vismaz 100 Mb/s, ko var uzlabot līdz 1 Gb/s ātrumam; ii) sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem, piemēram, uzņēmumiem, kas intensīvi izmanto digitālos resursus, skolām, slimnīcām un publiskās pārvaldes iestādēm, vajadzētu būt iespējai izmantot gigabitu savienojamību (lejupielādes un augšupielādes ātrums vismaz 1 Gb/s); iii) visās pilsētu teritorijās un gar visām nozīmīgajām sauszemes transporta maģistrālēm būtu jānodrošina nepārtraukts 5G pārklājums.
- (4) Paziņojumā par Eiropas digitālās nākotnes veidošanu ir paskaidrots, ka termins “100 Mb/s, ko var uzlabot līdz gigabita ātrumam” atspoguļo Komisijas prognozi, ka desmitgades laikā mājsaimniecībām arvien vairāk būs nepieciešams 1 Gb/s ātrums.
- (5) Paziņojumā par “digitālo kompasu” paredzēts: jānodrošina, ka līdz 2030. gadam visas Eiropas mājsaimniecības ir pieslēgtas gigabitos mērājamam tīklam⁵ un visās apdzīvotās vietās ir 5G pārklājums. DDPP priekšlikumā ir uzsvērts: “*Sabiedrības vajadzības pēc augšupielādes un lejupielādes joslas platuma pastāvīgi pieaug. Visām personām, kam šāda jauda ir nepieciešama vai kas tādu vēlas, līdz 2030. gadam ar pienācīgiem nosacījumiem būtu jāsaņem pieeja tīkliem ar gigabitu ātrumu.*”
- (6) Lai sasniegtu Savienības mērķus 2025. un 2030. gadam, ir nepieciešami atbilstoši ieguldījumi. Šādi ieguldījumi galvenokārt nāk no komerciāliem ieguldītājiem, un

¹ Komisijas 2016. gada 14. septembra paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Konkurētspējīga digitālā vienotā tirgus savienojamība. Virzība uz Eiropas Gigabitu sabiedrību” (COM(2016) 587 final).

² Komisijas 2020. gada 19. februāra paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas digitālās nākotnes veidošana” (COM(2020) 67 final).

³ Komisijas 2021. gada 9. marta paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Digitālais kompass līdz 2030. gadam – Eiropas ceļam digitālajā gadu desmitā” (COM(2021) 118 final).

⁴ Priekšlikums. Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums, ar ko izveido politikas programmu “Digitālās desmitgades ceļš” 2030. gadam (COM(2021) 574 final, 2021/0293 (COD)).

⁵ Pašreizējā attīstības stadijā optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšana līdz galalietotājam, optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšana līdz ēkai un DOCSIS 3.1 (veiktspējīgie kabeļu tīkli) spēj nodrošināt 1 Gb/s lejupielādes ātrumu.

vajadzības gadījumā tos var papildināt ar valsts līdzekļiem saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem. Paziņojumā par Eiropas digitālās nākotnes veidošanu ir norādīts, ka kopumā Savienībā digitālās infrastruktūras un tīklu jomā trūkst ieguldījumu 65 miljardu EUR apmērā.

- (7) Covid-19 pandēmija īpaši spilgti parādīja veikspējīgu elektronisko sakaru tīklu nozīmi cilvēkiem, uzņēmumiem un valsts iestādēm. Komisija 2020. gada 27. maijā nāca klajā ar savu priekšlikumu lielam atveseļošanas plānam, kas mazinātu pandēmijas ekonomisko un sociālo ietekmi (*NextGenerationEU*)⁶. Viena no galvenajām Atveseļošanas un noturības mehānisma⁷ (ANM) prioritātēm ir atbalstīt digitālo pārkārtošanos, izmantojot savienojamības pasākumus, kuru mērķis jo īpaši ir mazināt digitālo plaisu starp pilsētu un lauku apvidiem un novērst tirgus nepilnības saistībā ar veikspējīgu tīklu ierīkošanu. ANM regula nosaka, ka katrai dalībvalstij vismaz 20 % no piešķirtā finansējuma jāvelti pasākumiem, kas veicina digitālo pārkārtošanos.
- (8) Turklāt elektronisko sakaru tīkli var palīdzēt sasniegt ilgtspējas mērķus. Eiropas Savienības 2050. gada klimata neitralitātes mērķi, kas noteikts Eiropas zaļā kursa paziņojumā⁸, nevar sasniegt bez fundamentālas sabiedrības digitālās pārveides. Viena no Savienības digitālās pārveides būtiskām sastāvdaļām ir tādu drošu un veikspējīgu elektronisko sakaru tīklu attīstība, kas palīdz sniegt nozīmīgu ieguldījumu Savienības galveno vidisko mērķu sasniegšanā. Tajā pašā laikā pašiem elektronisko sakaru tīkliem būs jāklūst ilgtspējīgākiem un gan energoefektīvākiem, gan resursefektīvākiem.
- (9) Elektronisko sakaru nozare ir piedzīvojusi vērienīgu liberalizācijas procesu, un tagad tai ir piemērojams nozares regulējums. Eiropas Elektronisko sakaru kodekss ("Kodekss") tika izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/1972⁹. Kodekss nodrošina elektronisko sakaru tiesisko regulējumu, ietverot iespēju valsts regulatīvajām iestādēm (turpmāk "VRI") noteikt piekļuves tiesiskās aizsardzības līdzekļus uzņēmumiem ar būtisku ietekmi tirgū¹⁰. Uz fiksētā atrašanās vietā piedāvātas vairumtirdzniecības līmeņa vietējās piekļuves tirgu attiecas priekšregulējums gandrīz visās dalībvalstīs. Tāds regulējums ir svarīgs, lai sekmētu konkurenci tirgos, veicinātu ieguldījumus un paplašinātu patērētāju izvēli. Platjoslas tīklu turpmākai ierīkošanai joprojām ir nepieciešama VRI iejaukšanās, ņemot vērā to lomu cita starpā efektīvas konkurences nodrošināšanā elektronisko sakaru nozarē.

⁶ Komisijas 2020. gada 27. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas lielā stunda – jāatjaunojas un jātagatavo ceļš nākamajai paaudzei", (COM(2020) 456 final).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.) un Padomes Regula (ES) 2020/2094 (2020. gada 14. decembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes (OV L 433I, 22.12.2020., 23. lpp.).

⁸ Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas zaļais kurss" (COM(2019) 640 final).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.).

¹⁰ Sk. Direktīvas (ES) 2018/1972 73. pantu.

- (10) Konkurences politikai, it īpaši valsts atbalsta noteikumiem ir liela nozīme digitālās stratēģijas mērķu sasniegšanā un saskaņotas ieguldījumu stratēģijas izstrādē savienojamības jomā. Tādējādi valsts atbalsta kontroles mērķis platjoslas pakalpojumu jomā ir nodrošināt, lai valsts atbalsta pasākumu rezultātā būtu lielāks platjoslas pārklājums un plašāka platjoslas pakalpojumu izmantošana, nekā būtu iespējams bez šāda atbalsta, un vienlaikus atbalstīt kvalitatīvākus un cenas ziņā pieejamākus pakalpojumus, kā arī atbalstīt konkurenci veicinošus ieguldījumus. Ikvienā valsts iejaukšanās gadījumā pēc iespējas jāierobežo tādi riski kā privāto ieguldījumu izspiešana, komerciālo ieguldījumu stimulu maiņa un galu galā konkurences izkropļošana, kas būtu pretrunā kopējām interesēm.
- (11) 2020. gadā Komisija sāka 2013. gada Platjoslas pamatnostādņu¹¹ izvērtēšanu, lai noteiktu, vai tās joprojām atbilst mērķim. Rezultāti¹² parādīja, ka principā noteikumi darbojas labi. Tomēr izvērtējums arī parādīja, ka ir nepieciešami daži mērķtiecīgi pielāgojumi. Tā, platjoslas pamatnostādnes jāpielāgo, lai atspoguļotu jaunākās likumdošanas norises, pašreizējās prioritātes, kā arī tirgus un tehnoloģiju attīstību¹³.

2 DARBĪBAS JOMA, PLATJOSLAS TĪKLU VEIDI, DEFINĪCIJAS

2.1 Darbības joma

- (12) Lai novērstu to, ka valsts atbalsts rada vai draud radīt konkurences kropļojumus iekšējā tirgū un būtiski ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, Līguma par Eiropas Savienības darbību ("Līgums") 107. panta 1. punktā ir noteikts princips, ka valsts atbalsts ir aizliegts¹⁴. Tomēr atsevišķos gadījumos atbalsts var būt saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz Līguma 107. panta 2. un 3. punktu.
- (13) Dalībvalstīm jāziņo par valsts atbalstu saskaņā ar Līguma 108. panta 3. punktu, izņemot pasākumus, kas atbilst Komisijas Regulā (ES) Nr. 651/2014¹⁵ paredzētajiem nosacījumiem.
- (14) Šīs pamatnostādnes sniedz norādījumus par to, kā Komisija, pamatojoties uz Līguma 106. panta 2. punktu, 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu un 107. panta 2. punkta a) apakšpunktu, noteiks fiksēto un mobilo platjoslas elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai un/vai apguvei sniegtā valsts atbalsta saderību.
- (15) Valsts iejaukšanās, kas neatbilst kādam no Līguma 107. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, nav valsts atbalsts¹⁶. Līdz ar to šajās pamatnostādnēs noteiktie saderības noteikšanas principi uz šādu iejaukšanos neattiecas.

¹¹ Komisijas 2013. gada 26. janvāra paziņojums "ES pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu" (OV C 25, 26.1.2013.) (2013. gada Platjoslas pamatnostādnes).

¹² Sk. Komisijas 2021. gada 7. jūlija dienestu darba dokumentu par izvērtējuma rezultātiem (SWD(2021) 195 final).

¹³ Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu ar kopsavilkumu par izvērtējumu attiecībā uz valsts atbalsta noteikumiem platjoslas infrastruktūras izvēršanai (SWD(2021) 194 final).

¹⁴ Sk. arī Platjoslas pamatnostādņu 2.1. iedaļu.

¹⁵ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.).

- (16) Savienības finansējums, ko centralizēti pārvalda Savienības iestādes, aģentūras, kopuzņēmumi vai citas struktūras un kas nav tiešā vai netiešā dalībvalstu kontrolē¹⁷, nav uzskatāms par valsts atbalstu.
- (17) Atbalsts platjoslas elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai un/vai apguvei var netikt piešķirts grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, kas definēti Komisijas pamatnostādnēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu nefinansiālu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai¹⁸.
- (18) Novērtējot atbalstu uzņēmumam, uz kuru attiecas neizpildīts atbalsta atgūšanas rīkojums, kas izdots pēc iepriekšēja Komisijas lēmuma, ar kuru atbalsts atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu, Komisija ņems vērā atbalsta summu, kas vēl ir jāatgūst¹⁹.

2.2 Definīcijas

- (19) Šajās pamatnostādnēs lietoto terminu definīcijas ir šādas:
- a) “*platjoslas elektronisko sakaru tīkls*” ir tīkls, kas spēj nodrošināt ātrgaitas interneta piekļuvi, izmantojot dažādas tehnoloģijas, un ietver aktīvus un pasīvus komponentus;
 - b) “*fiksēts tīkls*” ir elektronisko sakaru tīkls, kas nodrošina ātrdarbīgas datu pārraides pakalpojumus galalietotājiem fiksētā atrašanās vietā, izmantojot dažādas tehnoloģijas, piemēram, kabeli, ciparu abonentlīniju (DSL), optiskās šķiedras un bezvadu tehnoloģijas;
 - c) “*mobilo sakaru tīkls*” ir bezvadu elektronisko sakaru tīkls, kas nodrošina savienojamību galalietotājiem jebkurā tīkla aptvertajā zonā, izmantojot dažādu paaudžu mobilo sakaru tehnoloģijas (2G, 3G, 4G, 5G, 6G utt.);
 - d) “*piekļuves tīkls*” ir platjoslas elektronisko sakaru tīkla segments, kas savieno atvilces maršrutēšanas tīklu ar galalietotāja telpām;
 - e) “*atvilces maršrutēšanas tīkls*” ir platjoslas elektronisko sakaru tīkla daļa, kas ir pamattīkla un piekļuves tīkla savienošais posms, bet kas nesavieno galalietotājus;

¹⁶ II pielikumā ir sniegts vispusīgs, bet ne visaptverošs pārskats par gadījumiem, kad valsts atbalsta noteikumu piemērošanu vai valsts atbalsta pastāvēšanu var izslēgt.

¹⁷ Piemēram, finansējums, ko nodrošina Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (EISI) (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1153 (2021. gada 7. jūlijs), ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un atceļ Regulas (ES) Nr. 1316/2013 un (ES) Nr. 283/2014 (OV L 249, 14.7.2021., 38.–81. lpp.)).

¹⁸ Komisijas paziņojums “Pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu nefinanšu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai” (OV C 249, 31.7.2014., 1. lpp.).

¹⁹ Sk. Pirmās instances tiesas 1995. gada 13. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-244/93 un T-486/93 *TWD/Komisija*, ECLI:EU:T:1995:160, 56. punktu. Sk. arī Komisijas paziņojumu “Komisijas paziņojums par nelikumīga un nesaderīga valsts atbalsta atgūšanu” (OV C 247, 23.7.2019., 1. lpp.).

- f) “*pamattīkls*” ir pamata tīkls, kas savieno atvilces maršrutēšanas tīklus – tā ir tīkla daļa, kurā tiek agregēta visa galalietotāju datplūsma un kura savieno dažādas teritorijas vai reģionus;
- g) “*aktīvais tīkls*” ir platjoslas tīkls ar aktīviem komponentiem (piemēram, transponderiem, maršrutētājiem un komutatoriem, radio bāzes stacijām, vadības un pārvaldības serveriem) un pasīviem komponentiem (piemēram, kabeļu kanāliem, stabiem, mastiem, tumšās optiskās šķiedras kabeļiem, sadales skapjiem un lūkām);
- h) “*pasīvais tīkls*” ir platjoslas tīkls bez aktīviem komponentiem un parasti ietver tīkla fizisko daļu (caurules, mastus, kabeļu kanālus, kontrolakas, lūkas, āra sadales skapjus, torņus un stabus utt.) un platjoslas kabeļus (tumšās optiskās šķiedras kabeļus, vara kabeļus utt.);
- i) “*ātrums*” ir savienojuma veikspēja, izteikta kā bitu skaits sekundē, kā noteikts I pielikuma 5. apsvērumā;
- j) “*īpaši ātrās piekļuves tīkls*” ir piekļuves tīkls, kas nodrošina vismaz 100 Mb/s lejupielādes ātrumu, kā noteikts (19)i). apsvērumā;
- k) “*galalietotājs*” ir fiziska vai juridiska persona (privātpersonas, uzņēmumi, publiskās pārvaldes iestādes), kas izmanto vai pieprasa elektronisko sakaru pakalpojumus;
- l) “*attiecīgais laikposms*” ir laikposms, ko izmanto, lai pārbaudītu plānotos privātos ieguldījumus, un kas atbilst valsts finansētā tīkla plānotās ierīkošanas periodam no plānotās valsts iejaukšanās sabiedriskās apspriešanas publicēšanas brīža līdz brīdim, kad tīkls tiek nodots ekspluatācijā (tiek sākta vairumtirdzniecības un/vai mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšana). Attiecīgais laikposms nevar būt īsāks par diviem gadiem;
- m) “*dublējoša būvniecība*” ir valsts finansēta tīkla ierīkošana tur, kur jau ir viens vai vairāki privāti finansēti tīkli;
- n) “*privāto ieguldītāju izspiešana*” nozīmē, ka publiskie izdevumi samazina vai pat izslēdz privātos izdevumus, piemēram, ja privātais ieguldījums fiksētajā tīklā un/vai mobilo sakaru tīklā tiek pārtraukts, izjaukts, netiek īstenots, kā plānots, vai arī tiek bremsēts valdības subsidēta alternatīva ieguldījuma dēļ;
- o) “*krass uzlabojums*” ir valsts finansēto tīklu nodrošināts ievērojams uzlabojums, kas ienes tirgū ievērojamus jaunus ieguldījumus elektronisko sakaru tīklu infrastruktūrā un ievērojamas jaunas iespējas attiecībā uz platjoslas pakalpojumu pieejamību, jaudu, ātrumu vai citiem būtiskiem tīkla parametriem un konkurenci.

2.3 Platjoslas tīklu veidi

- (20) Lai novērtētu valsts atbalstu, šajās pamatnostādnēs tiek nošķirti fiksētie īpaši ātrās piekļuves tīkli, mobilās piekļuves tīkli un atvilces maršrutēšanas tīkli, kā noteikts 2.3.1.–2.3.3. iedaļā.

2.3.1 Fiksētie īpaši ātrās piekļuves tīkli

- (21) Lai novērtētu valsts atbalstu, šajās pamatnostādnēs par fiksētiem īpaši ātrās piekļuves tīkliem tiek uzskatīti tīkli, kas nodrošina vismaz 100 Mb/s lejupielādes ātrumu fiksētā atrašanās vietā, kā definēts (19j). apsvērumā.
- (22) Pašreizējā tehnoloģiju attīstības stadijā pastāv dažādi fiksēto īpaši ātrās piekļuves tīklu veidi, kā i) optiskās šķiedras tīkli (FTTx)²⁰ un ii) uzlaboti modernizēti kabeļu tīkli, kas izmanto vismaz standartu DOCSIS 3.0. Arī bezvadu tīkli, piemēram, noteikti fiksētie bezvadu piekļuves tīkli²¹ un nākotnē pavadonu tīkli²², varētu nodrošināt īpaši ātrdarbīgus platjoslas pakalpojumus.

2.3.2 Mobilās piekļuves tīkli

- (23) Pašreizējā tirgus un tehnoloģiju attīstības stadijā līdzās pastāv vairākas mobilo tehnoloģiju paaudzes²³.
- (24) Pāreja uz katru jaunu mobilo sakaru paaudzi parasti notiek pakāpeniski²⁴. Pašreizējā posmā dažās Eiropas daļās joprojām tiek ierīkoti 4G tīkli, un nesavrupo 5G tīklu ierīkošana balstās uz esošajiem 4G *Long Term Evolution* ("LTE") pamattīkliem. Nākamajā posmā 5G tīkls kļūs savrups un netiks balstīts uz *LTE*. Atšķirībā no iepriekšējām mobilo tehnoloģiju paaudzēm ir sagaidāms, ka savrupie 5G tīkli

²⁰ FTTx attiecas uz dažādu veidu tīkliem – optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšanu līdz ēkai (FTTB), optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšanu līdz galalietotājam (FTTH), optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšanu līdz telpām (FTTP) vai optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšanu līdz sadales skapim (FTTC). Tomēr FTTC tīkli spēj nodrošināt īpaši ātrdarbīgus pakalpojumus tikai tad, ja tiek izmantota vektorēšana (tehnoloģija, kas uzlabo VDSL veiktspēju).

²¹ It īpaši, fiksētie bezvadu piekļuves tīkli, kuru pamatā ir 5G tehnoloģija, potenciāli arī citas bezvadu tehnoloģijas, kas ietver fiksētos radio risinājumus, it īpaši nākamās paaudzes Wi-Fi (Wi-Fi6).

²² Pavadonu tehnoloģiju risinājumi šobrīd pārsvarā tiek izmantoti attālās vai izolētās vietās situācijās, kad tie var nodrošināt piemērotu fiksēto līniju elektronisko sakaru pakalpojumu līmeni. Lai gan pašlaik Savienībā pieejamie pavadoņi joprojām nespēj nodrošināt īpaši ātrdarbīgus platjoslas pakalpojumus, paredzams, ka nākotnē būs pieejami progresīvāki pavadoņi, kas spēs ievērojami uzlabot platjoslas pakalpojumu kvalitāti un nodrošināt īpaši lielu ātrumu (piem., ļoti augstas caurlaidspējas pavadonis). Paredzams, ka pavadoņiem būs arī nozīmīga loma pakalpojumu sniegšanā publiskajām iestādēm. Turklāt sagatavošanas procesā ir vairākas Zemes zemās orbītas (LEO) pavadonu grupas, kas, domājams, spēs pazemināt latentumu un samazināt pakalpojumu izmaksas galalietotājiem.

²³ To izmantošanu nosaka spektra joslu izplatīšanas iezīmes. Piemēram, starp trim sākotnējām frekvenču joslām, kas identificētas 5G pakalpojumiem, tiek lēsts, ka 700 MHz josla ir piemērota teritoriālajam un telpu pārklājumam, 3,6 GHz (3,4–3,8 GHz) joslai ir raksturīga liela jauda un augsts pārklājums, 26 GHz (24,25–27,5 GHz) josla, visdrīzāk, tiks ierīkota pilsētu teritorijās un piepilsētas karstajos punktos ar ļoti augstu pieprasījumu, piemēram, transporta mezglos, izklaides vietās, rūpniecības vai mazumtirdzniecības vietās vai gar galvenajiem ceļiem un dzelzceļa līnijām lauku apvidos, un netiks izmantota, lai izveidotu teritoriālo pārklājumu. Ar jauno mobilo sakaru paaudžu tehnoloģijām var izmantot arī frekvenču joslas, kuras sākotnēji izmantoja ar iepriekšējo paaudžu tehnoloģijām.

²⁴ Mobilo sakaru tehnoloģiju dzīves cikls kopš palaišanas ir bijis aptuveni 20 gadi. Vairākas turpmākās 2G versijas (tā sauktās 2G uzlabotās jeb 2.xG) bija pārākas par pašu 2G. Pakāpeniskiem jauninājumiem, izmantojot 3G (tā dēvētās 3.xG versijas), bija labāka veiktspēja salīdzinājumā ar 3G. Arī 4G gadījumā 4.5G mobilo sakaru sistēma vairākos aspektos ir labāka par 4G. 4.5G ir *LTE* evolūcijas rezultāts, kura mantojums ir *LTE Advanced* standarts. Savrupie 5G tīkli var nodrošināt ievērojamus ātruma un latentuma uzlabojumus, vienlaikus atbalstot pievienoto ierīču lielāku blīvumu salīdzinājumā ar iepriekšējo paaudžu tīkliem.

nodrošinās veiktspējīgākus mobilo datu pakalpojumus ar zemāku latentumu un lielākām pārraides iespējām, kā arī nodrošinās uzlabotus izmantošanas scenārijus un lietojumus.

- (25) Lai nodrošinātu visefektīvāko un iedarbīgāko radiofrekvenču spektra izmantošanu, dalībvalstis individuālajām radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām var noteikt nosacījumus, piemēram, pārklājuma un pakalpojumu kvalitātes pienākumus. Šādi pienākumi var ietvert ģeogrāfisko pārklājumu un/vai pārklājumu iedzīvotājiem ar noteiktām minimālajām pakalpojumu kvalitātes prasībām²⁵.

2.3.3 Atvilces maršrutēšanas tīkli

- (26) Atvilces maršrutēšanas tīklus nepieciešams izveidot gan fiksēto, gan mobilās piekļuves tīklu uzturēšanai. Atvilces maršrutēšanas tīklu pamatā var būt vara, optiskās šķiedras, mikroviļņu un pavadoņu risinājumi²⁶.

3 NOVĒRTĒJUMS PAR SADERĪBU SASKAŅĀ AR LĪGUMA 106. PANTA 2. PUNKTU

- (27) Dažos gadījumos dalībvalstis var definēt platjoslas elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanu kā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu (VTNP) Līguma 106. panta 2. punkta nozīmē²⁷ un nodrošināt publisku finansējumu tīkla ierīkošanai, lai sniegtu minētos pakalpojumus uz šāda pamata.
- (28) Šādos gadījumos dalībvalstu pasākumi tiks novērtēti saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami valsts atbalstam, kuru piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ("VTNP pakete")²⁸. Šīs pamatnostādnes tikai ilustrē VTNP

²⁵ Piemēram, līdzšinējās pārklājuma saistības, kas saistītas ar dažām spektra joslām, atkarībā no spektra veidiem nosaka par nepieciešamu noteiktas iedzīvotāju un/vai teritorijas procentuālās daļas pārklājumu un minimālās kvalitātes prasības ātruma un latentuma ziņā. Saistības attiecībā uz pārklājumu parasti jāizpilda laikposmā līdz 5 gadiem no attiecīgā spektra piešķiršanas un, izņēmuma gadījumā, līdz 7 gadiem.

²⁶ Pirmajās mobilo sakaru paaudzēs atvilces maršrutēšanu no radio bāzes stacijas līdz mobilo sakaru komutācijas centram lielākoties nodrošināja mikroviļņu divpunktu savienojumi. *LTE* ierīkošanas un 5G ieviešanas rezultātā ir paaugstinājušās atvilces maršrutēšanas prasības, un optisko šķiedru tīkli tiek izmantoti arvien plašāk arī bāzes staciju savienošanai.

²⁷ Saskaņā ar judikatūru uzņēmumiem, kuriem uzticēta vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšana, šā uzdevuma izpildi uzdod ar publiskas iestādes aktu. VTNP sniegšanu operatoram var uzticēt, piemēram, piešķirot tam sabiedrisko pakalpojumu koncesiju; sk. Pirmās instances tiesas 2000. gada 13. jūnija spriedumu apvienotajās lietās T-204/97 un T-270/97 *EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA/Komisija*, ECLI: EU: T:2000:148, 126. punktu, un Pirmās instances tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedumu lietā T-17/02 *Fred Olsen, SA/Komisija*, ECLI:EU:T:2005:218, 186. un 188.–189. punktu.

²⁸ VTNP pakete ietver Komisijas paziņojumu par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu (OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp.), Komisijas Lēmumu (2011. gada 20. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (OV L 7, 11.1.2012., 3. lpp.), Komisijas paziņojumu "Eiropas Savienības nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011)" (OV C 8, 11.1.2012., 15. lpp.) un Komisijas Regulu (ES) Nr. 360/2012 (2012. gada 25. aprīlis) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (OV L 114, 26.4.2012., 8. lpp.). Šo pamatnostādņu izstrādes laikā Komisija ir sākusi procedūru, lai izvērtētu valsts atbalsta noteikumus par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem (VTNP) veselības aprūpes un sociālajā jomā un Komisijas Regulu (ES) Nr. 360/2012.

definīciju VTNP paketē paredzēto noteikumu piemērošanai platjoslas elektronisko sakaru jomā, ņemot vērā nozaru specifiku.

(29) Dalībvalstis platjoslas tīkla ierīkošanu un/vai ekspluatāciju var definēt kā VTNP saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

- a) projektam jārisina tirgus nepilnība, proti, tikai teritorijās bez pieslēguma, kurās ir iespējams pierādīt, ka privātie ieguldītāji attiecīgajā laikposmā nebūs spējīgi nodrošināt pietiekamu platjoslas pārklājumu visiem lietotājiem, tādējādi liedzot būtiskai iedzīvotāju daļai pieslēguma iespējas²⁹. Komisija uzskata, ka teritorijās, kurās privātie ieguldītāji jau ir ieguldījuši platjoslas tīklā (vai turpina paplašināt tīklu) un jau sniedz konkurētspējīgus platjoslas pakalpojumus ar pietiekamu pārklājumu, paralēla konkurētspējīga un valsts finansēta platjoslas tīkla izveidošanu nevar definēt kā VTNP Līguma 106. panta 2. punkta nozīmē³⁰. Tomēr, ja var pierādīt, ka privātie ieguldītāji attiecīgajā laikposmā nespēj nodrošināt pietiekamu pārklājumu³¹ visiem galalietotājiem, tādējādi liedzot būtiskai iedzīvotāju daļai pieslēguma iespējas, uzņēmumam var uzticēt VTNP sniegšanu, lai nodrošinātu savienojamību iedzīvotāju daļai, kam nav pieslēguma, saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami valsts atbalstam, kuru piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu;
- b) tīklam jānodrošina universāla savienojamība visām dzīvojamām un uzņēmumu telpām mērķa teritorijā. Atbalsts pieslēgumu nodrošināšanai uzņēmumiem nav pietiekams³²;

²⁹ Īstenojot noteikumus par universālā pakalpojuma saistībām, kas izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (pārstrādātā redakcija) (OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.), dalībvalsts var izstrādāt universālā pakalpojuma saistības un iespējamo kompensāciju par tām, ja tā ir konstatējusi, ņemot vērā saskaņā ar minēto direktīvu veiktā ģeogrāfiskā apsekojuma rezultātus, ja tādi ir pieejami, un vajadzības gadījumā jebkādu papildu pierādījumus, ja nepieciešams, ka atbilstošu platjoslas interneta piekļuves pakalpojumu un balss sakaru pakalpojumus, kā noteikts minētajā direktīvā, fiksētā atrašanās vietā nevar nodrošināt parastos tirgus apstākļos vai ar citiem iespējamiem sabiedriskās politikas instrumentiem valsts teritorijā vai dažādās tās daļās.

³⁰ Sk. 49. punktu Komisijas paziņojumā par Eiropas Savienības valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu. Sk. arī 154. punktu Vispārējās tiesas 2013. gada 16. septembra spriedumā lietā T-79/10 *Colt Télécommunications France/Eiropas Komisija*, ECLI:EU:T:2013:463, un 263. apsvērumu Komisijas Lēmumā C(2016)7005 final (2016. gada 7. novembris) lietā SA.37183 (2015/NN) – Francija – *Plan France Très Haut Débit* (OV C 68, 3.3.2017., 1. lpp.).

³¹ Tīkliem, kas jāņem vērā, novērtējot vajadzību pēc VTNP, vienmēr jābūt vienas kategorijas tīkliem (atkarībā no to pakalpojumu līmeņa, kas definēti kā VTNP).

³² Saskaņā ar 50. punktu Komisijas paziņojumā par Eiropas Savienības valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu. Sk. arī Komisijas Lēmumu C(2006)436 final (2006. gada 8. marts) lietā N284/05 – Īrija – reģionālā platjoslas programma: *Metropolitan Area Networks* ("MANs"), II un III fāze (OV C 207, 30.8.2006., 3. lpp.); un Komisijas Lēmumu C(2007)3235 final (2007. gada 10. jūlijs) lietā N890/06 – Francija – *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit* (OV C 218, 18.9.2007., 1. lpp.).

- c) tīklam jābūt tehnoloģiski neitrālam³³ un jānodrošina tikai vairumtirdzniecības līmeņa pakalpojumi³⁴ (izslēdzot mazumtirdzniecības līmeņa pakalpojumus)³⁵; un
 - d) VTNP sniedzējam jāpiedāvā visi iespējamie atvērtas vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves veidi bez diskriminācijas, veicinot konkurētspējīgu un pieejamu pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem.
- (30) Ja VTNP uzdevuma veicējs vienlaikus ir arī vertikāli integrēts platjoslas operators, ir jānosaka pienācīgas garantijas, lai novērstu jebkādu interešu konfliktu, nepamatotu diskrimināciju un jebkādas citas slēptas, netiešas priekšrocības³⁶.
- 4 NOVĒRTĒJUMS PAR SADERĪBU SASKAŅĀ AR LĪGUMA 107. PANTA 3. PUNKTA C) APAKŠPUNKTU**
- (31) Komisija uzskatīs valsts atbalstu platjoslas elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai un/vai apguvei par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu tikai tad, ja atbalsts veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību (pirmais nosacījums) un ja šāds atbalsts negatīvi neietekmē tirdzniecības apstākļus tādā mērā, kas būtu pretrunā kopējām interesēm (otrais nosacījums).
- (32) Saderības novērtējumā Komisija izskata šādus aspektus:
- a) saskaņā ar pirmo nosacījumu Komisija pārbauda, vai atbalsts ir paredzēts konkrētu saimniecisko darbību attīstības veicināšanai, it īpaši šādus aspektus:
 - (i) atbalsta pasākuma veicinātā saimnieciskā darbība;
 - (ii) atbalsta stimulējošā ietekme tādā ziņā, ka tā maina attiecīgo uzņēmumu rīcību tādējādi, ka tie veic papildu darbības, kuras tie bez šā atbalsta neveiktu vai veiktu ierobežotā vai atšķirīgā veidā vai citā vietā;
 - (iii) tas, vai ir pārkāpts kāds Savienības tiesību akta noteikums saistībā ar attiecīgo pasākumu;

³³ Tīklam tehnoloģiskā ziņā jābūt neitrālam un tādējādi jānodrošina iespēja piekļuves prasītājiem izmantot jebkuru pieejamo tehnoloģiju, lai sniegtu pakalpojumus galalietotājiem saskaņā ar paredzētajiem valsts ieviešanas raksturlielumiem.

³⁴ Sk. Komisijas Lēmumu C(2016)7005 final (2016. gada 7. novembris) lietā SA.37183 (2015/NN) – Francija – *Plan France Très Haut Débit* (OV C 68, 3.3.2017., 1. lpp.), saskaņā ar kuru operatoram nebija atļauts sniegt mazumtirdzniecības līmeņa pakalpojumus (lēmuma 163. punkts).

³⁵ Šis ierobežojums ir balstīts uz to, ka gadījumā, ja ir ierīkots platjoslas tīkls, kas nodrošina universālu savienojamību, mazumtirdzniecības operatori, darbojoties saskaņā ar tirgus nosacījumiem, parasti spēj nodrošināt sakaru pakalpojumus galalietotājiem par konkurētspējīgām cenām.

³⁶ Šajās garantijās jo īpaši jāiekļauj pienākums nošķirt grāmatvedības uzskaiti, kā arī tajās var iekļaut prasību vertikāli integrētajam operatoram izveidot organizatoriski un juridiski neatkarīgu struktūru. Šai struktūrai jābūt vienīgajai, kas atbild par tai uzticētā VTNP uzdevuma ievērošanu un izpildi.

- b) saskaņā ar otro nosacījumu Komisija izvērtē plānotā atbalsta pozitīvo ietekmi un atbalsta negatīvo ietekmi uz iekšējo tirgu konkurences izkropļojumu dēļ un atbalsta radīto negatīvo ietekmi uz tirdzniecību, it īpaši šādus aspektus:
- (i) atbalsta pozitīvā ietekme;
 - (ii) vai atbalsts ir vajadzīgs un ir vērsts uz tādas situācijas risināšanu, kurā tas var radīt būtisku uzlabojumu, ko tirgus pats nevar nodrošināt, piemēram, novēršot tirgus nepilnības vai risinot ar taisnīgumu vai kohēziju saistītas problēmas;
 - (iii) vai atbalsts ir piemērots politikas instruments tā mērķa sasniegšanai;
 - (iv) vai atbalsts ir samērīgs un ierobežots līdz minimumam, kas nepieciešams tā mērķa sasniegšanai, un stimulē papildu ieguldījumus vai darbību attiecīgajā jomā;
 - (v) vai atbalsts ir pārredzams: lai izmērītu un minimalizētu ietekmi uz iekšējo tirgu, dalībvalstīm, ieinteresētajām personām, vispārībai un Komisijai jābūt viegli pieejamai informācijai par piešķirto atbalstu;
 - (vi) atbalsta negatīvā ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- (33) Noslēdzot novērtēšanu, Komisija samēros konstatēto atbalsta pasākuma negatīvo ietekmi uz iekšējo tirgu ar plānotā atbalsta pozitīvo ietekmi uz atbalstāmajām saimnieciskajām darbībām. Ja netiek ievērots kāds no (32). punktā minētajiem nosacījumiem, atbalsts tiks atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu.
- (34) Veicamās darbības Komisijas novērtējumā attiecībā uz atbalstu platjoslas elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai un apguvei ir plašāk aprakstītas 5., 6., 7. un 8. iedaļā.

5 ATBALSTS PLATJOSLAS ELEKTRONISKO SAKARU TĪKLU IERĪKOŠANAI

- (35) Komisija uzskata, ka fiksēto platjoslas pakalpojumu tirgus ir nošķirts no mobilo platjoslas pakalpojumu tirgus³⁷. Tādēļ atbalsta novērtēšanas noteikumi var atšķirties atkarībā no attiecīgā tirgus.

5.1 Pirmais nosacījums: saimnieciskās darbības attīstības veicināšana

5.1.1 Tīkli kā saimnieciskās darbības veicinātāji

- (36) Dalībvalstīm jāidentificē saimnieciskās darbības, kuras tiks veicinātas atbalsta rezultātā (piemēram, fiksēto tīklu ierīkošana, lai nodrošinātu veikspējīgus fiksēto sakaru pakalpojumus vai mobilo sakaru tīklu ierīkošana augstas veikspējas mobilo balss pakalpojumu un datu pakalpojumu nodrošināšanai), un jāpaskaidro, kā tiek atbalstīta šo darbību attīstība.

³⁷ Ja fiksētā tīkla ierīkošanas izmaksas ir ļoti augstas, kā alternatīvu fiksētajam tīklam var izmantot augstas veikspējas mobilo sakaru tīklu. Tomēr starp abām tehnoloģijām joprojām pastāv būtiskas kvalitātes atšķirības. Atšķirībā no fiksētajiem tīkliem mobilo sakaru tīkli ļauj galalietotājiem pārvietoties saziņas laikā (piemēram, automašīnā). Toties fiksētie tīkli nodrošina augstāku stabilitātes un drošības pakāpi, jo īpaši datu pārraidei. Pagaidām galalietotāji abas tehnoloģijas parasti izmanto tā, ka viena otru papildina, nevis aizstāj.

- (37) Atbalsts fiksēto tīklu ierīkošanai un atbalsts mobilo sakaru tīklu ierīkošanai var veicināt dažādu saimniecisko darbību attīstību, palielinot iedzīvotāju, uzņēmumu un publiskās pārvaldes iestāžu savienojamību un piekļuvi elektronisko sakaru tīkliem. Šāds atbalsts var veicināt saimniecisko darbību attīstību jomās, kur šādas darbības vai nu nav veiktas, vai ir nodrošinātas tikai tādā līmenī, kas pienācīgi neatbilstu patērētāju vajadzībām.

5.1.2 *Stimulējošā ietekme*

- (38) Atbalstu var uzskatīt par saimnieciskās darbības attīstību veicinošu tikai tad, ja tam ir stimulējoša ietekme.
- (39) Atbalstam ir stimulējoša ietekme, ja tas mudina saņēmēju mainīt tā rīcību attiecībā uz tādas noteiktas ar atbalstu veicinātas saimnieciskās darbības attīstību, kuru tas nebūtu veicis tajā pašā termiņā vai būtu veicis tikai ierobežotā vai citā veidā, vai atrašanās vietā, ja atbalsts netiktu piešķirts.
- (40) Atbalsts nedrīkst finansēt tādas darbības izmaksas, kuras uzņēmumam būtu radušās jebkurā gadījumā, un nedrīkst kompensēt saimnieciskās darbības parasto uzņēmējdarbības risku³⁸.
- (41) Lai pierādītu fiksēto vai mobilo sakaru tīklu ierīkošanai sniegtā atbalsta stimulējošo ietekmi, jāveic pārbaude, izmantojot kartografēšanu un sabiedrisku apspriešanu, kā aprakstīts 5.2.2.4.1. un 5.2.2.4.2. iedaļā, attiecībā uz to, vai ieinteresētās personas ir ieguldījušas vai plāno ieguldīt attiecīgi fiksētajos tīklos vai mobilo sakaru tīklos mērķa teritorijās attiecīgajā laikposmā. Ja līdzīgs ieguldījums teritorijā tiktu veikts arī bez atbalsta, var uzskatīt, ka atbalstam nav stimulējošas ietekmes. Piemēram, ja operatoram ir juridiski pienākumi, kā pienākums nodrošināt noteiktu mērķa teritorijas pārklājumu saskaņā ar pārklājuma un pakalpojumu kvalitātes saistībām, kas ir priekšnoteikums tiesībām izmantot noteiktu radiofrekvenču spektru mobilo sakaru tīkla ierīkošanai, valsts atbalstu nevar piešķirt, lai pildītu šādas saistības, jo maz ticams, ka tam būs stimulējoša ietekme, un tādējādi tas, visdrīzāk, nebūs saderīgs ar iekšējo tirgu. Tomēr valsts atbalstu var piešķirt, lai nodrošinātu tādu pakalpojuma kvalitāti, kas pārsniedz minētajās saistībās noteiktās prasības.

5.1.3 *Atbilstība citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem*

- (42) Ja valsts atbalsta pasākums, tā nosacījumi (ieskaitot pasākuma finansēšanas metodi, ja tā ir atbalsta pasākuma neatņemama daļa) vai ar šo atbalstu finansētā darbība nozīmētu Savienības tiesību aktu noteikuma vai vispārējo principu pārkāpumu, šādu atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu³⁹. Tas var attiekties uz atbalsta pasākumiem, kuros atbalsta piešķiršana ir atkarīga no saņēmēja pienākuma nodrošināt, ka tā galvenā mītne atrodas vai tā ir reģistrēta attiecīgajā dalībvalstī, vai arī uz atbalstu attiecas noteikumi, kas tieši vai netieši nosaka ražojumu vai iekārtu izcelsmi, piemēram, prasības, ka atbalsta saņēmējam jāiegādājas iekšzemē izgatavoti ražojumi.

³⁸ Sk. Tiesas 2013. gada 13. jūnija spriedumu lietā *HGA un citi/Komisija*, C-630/11 P līdz C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, 104. punktu.

³⁹ Tiesas 2020. gada 22. septembra spriedums lietā C-594/18 P *Austrija/Komisija*, EU:C:2020:742, 44. punkts.

5.2 Otrais nosacījums: atbalsta pasākums nedrīkst nepamatoti ietekmēt tirdzniecības apstākļus tādā mērā, kas būtu pretrunā kopējām interesēm

5.2.1 Atbalsta pozitīvā ietekme

- (43) Dalībvalstīm jāraksturo, vai un, ja jā, kādā veidā atbalsts radīs pozitīvu ietekmi.
- (44) Dalībvalstis var nolemt izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas palīdz sasniegt Savienības digitālās politikas mērķus un jo īpaši samazināt “digitālo plaisu”. Tās var izvēlēties iejaukties, lai koriģētu sociālo vai reģionālo nevienlīdzību vai sasniegtu vienlīdzības mērķus, proti, lai uzlabotu piekļuvi būtiskam sakaru un līdzdalības līdzeklim sabiedrībā, tādējādi veicinot sociālo un teritoriālo kohēziju. Turklāt dalībvalstis var nolemt izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas arī veicina Savienības zaļā kursa mērķu sasniegšanu un ilgtspējīgas zaļās investīcijas visās nozarēs.

5.2.2 Nepieciešamība pēc valsts iejaukšanās

- (45) Valsts atbalstu vajadzētu izmantot situācijās, kurās atbalsts var nodrošināt tādu materiālo uzlabojumu, kādu tirgus pats par sevi nevar sniegt.
- (46) Sakarā ar iedzīvotāju blīvuma radīto ekonomiju platjoslas tīklu ierīkošana parasti ir rentablāka tur, kur potenciālais pieprasījums ir lielāks un koncentrētāks, proti, blīvi apdzīvotās teritorijās. Ieguldījumu lielo pastāvīgo izmaksu dēļ vienības pašizmaksa būtiski pieaug, iedzīvotāju blīvumam samazinoties. Līdz ar to komerciāli ierīkotie platjoslas tīkli ir rentabli tikai attiecībā uz kādu iedzīvotāju daļu. Noteiktos apstākļos valsts atbalsta pasākumi var novērst tirgus nepilnības, tādējādi veicinot tirgu efektīvu darbību un sekmējot konkurētspēju.
- (47) Tirgus nepilnība ir situācija, kad tirgus bez valsts iejaukšanās pats par sevi nenodrošina efektīvus rezultātus no vispārības viedokļa. Tāds gadījums var būt, piemēram, ja netiek veikti zināmi ieguldījumi, kaut arī ekonomiskais labums, ko tie dotu vispārībai, pārsniedz izmaksas⁴⁰. Šādos gadījumos valsts atbalsta piešķiršana var radīt pozitīvu ietekmi un, koriģējot ieinteresēto personu ekonomiskos stimulus, var tikt uzlabota kopējā efektivitāte.
- (48) Fiksēto un mobilo sakaru sektorā viena no tirgus nepilnībām ir saistīta ar pozitīvu ārējo ietekmi, ko tirgus dalībnieki neinternalizē. Piemēram, fiksēto un mobilo sakaru tīklu pieejamība paver ceļu plašāka pakalpojumu klāsta sniegšanai un inovācijām. Kopējie ieguvumi, visticamāk, būs lielāki nekā ekonomiskie ieguvumi, ko šādi pasākumi rada ieguldītājiem, kuri veic ieguldījumus tīklos. Tādējādi tirgus situācija būtu tāda, ka fiksētajos tīklos un mobilo sakaru tīklos netiktu veikti pietiekami privātie ieguldījumi.
- (49) Turklāt, ja tirgi nodrošina efektīvus rezultātus, bet, no kohēzijas politikas viedokļa raugoties, tos uzskata par nepietiekamiem, valsts atbalsta pasākumi var būt nepieciešami, lai koriģētu sociālās un reģionālās nevienlīdzības, lai nodrošinātu

⁴⁰ Tomēr, ja konkrēts uzņēmums nespēj īstenot kādu projektu bez atbalsta, tas nenozīmē, ka pastāv tirgus nepilnība. Piemēram, uzņēmuma lēmums neieguldīt projektā ar zemu rentabilitāti var liecināt nevis par tirgus nepilnību, bet gan par pienācīgi darbojošos tirgu.

vēlamāku un taisnīgāku tirgus situāciju. Jo īpaši mērķtiecīga valsts iejaukšanās platjoslas jomā var palīdzēt samazināt digitālo plaisu⁴¹.

- (50) Tirgus nepilnības var izpausties arī tā, ka esošais tīkls nodrošina iedzīvotājiem vai komerciāliem galalietotājiem neoptimālu pakalpojumu kvalitātes un cenu kombināciju⁴². Tā var būt, ja atsevišķas lietotāju kategorijas ir nepietiekami apkalpotas vai jo īpaši tad, ja vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves tarifi netiek regulēti, pakalpojumu mazumtirdzniecības cenas ir augstākas salīdzinājumā ar tādu pašu pakalpojumu cenām, kurus piedāvā citās šīs dalībvalsts teritorijās vai reģionos, kur valda lielāka konkurence, bet kas citādi ir salīdzināmi. Ja turklāt ir maz ticams, ka tirgū varētu ienākt vai attiecīgajā teritorijā sniegt pakalpojumus citi operatori, var būt nepieciešams finansēt alternatīvu tīklu.
- (51) Tomēr, ja valsts atbalstu fiksēto un mobilo sakaru tīklu ierīkošanai izmantotu teritorijās, kurās tirgus dalībnieki parastos apstākļos nolemtu ieguldīt vai jau ir veikuši ieguldījumus, tas varētu ievērojami mazināt stimulu komerciāliem ieguldītājiem vispār veikt ieguldījumus. Lai attaisnotu valsts iejaukšanos, nepietiek tikai ar to, ka konkrētā kontekstā ir vērojamas tirgus nepilnības. Valsts atbalstu var novirzīt tikai tādu tirgus nepilnību risināšanai, kuras nav novērstas ar citu rīcībpolitiku un pasākumiem⁴³, piemēram, reglamentējošiem pienākumiem par efektīvu un lietderīgu radiofrekvenču spektra izmantošanu, arī saistībā ar pārklājuma un pakalpojumu kvalitātes saistībām, kas attiecas uz radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām.

5.2.2.1 Tirgus nepilnības pastāvēšana attiecībā uz fiksētajiem piekļuves tīkliem

- (52) Atbalsts var radīt būtisku uzlabojumu, ko tirgus pats par sevi nenodrošina tādās teritorijās, kur nav ierīkots fiksētais tīkls vai tādu nav ticami plānots ierīkot attiecīgajā laikposmā, un kas spēj apmierināt galalietotāju vajadzības. Pašreizējā tirgus attīstības stadijā un ņemot vērā apzinātās galalietotāju vajadzības⁴⁴, tirgus nepilnības var pierādīt, ja tirgus nenodrošina un, visticamāk, nenodrošinās galalietotājiem savienojumu ar 1 Gb/s lejupielādes ātrumu. Augšupielādes ātrums kļūst arvien svarīgāks, lai garantētu lietotāja piekļuvi vairākiem pakalpojumiem. Tāpēc tirgus nepilnības var pierādīt arī tad, ja nav savienojamības ar 200 Mb/s augšupielādes ātrumu (un ir maz ticams, ka tirgus to nodrošinās attiecīgajā laikposmā)⁴⁵.

⁴¹ Lai gan šai “digitālajai plaisai” ir vairāki iemesli, atbilstošas platjoslas infrastruktūras esība ir priekšnoteikums savienotības nodrošināšanai un atšķirību novēršanai. Svarīgs informācijas un sakaru tehnoloģiju pieejamības un izmantošanas faktors ir urbanizācijas pakāpe. Interneta izplatība Savienības mazapdzīvotajās teritorijās joprojām ir daudz mazāka.

⁴² Ja dalībvalstis uzskata, ka tas ir iemesls iejaukties, Komisija pārbaudīs, vai dalībvalsts var skaidri un ar pārbaudāmiem faktiem pierādīt, ka galalietotāju vajadzības nav apmierinātas. To var pierādīt, veicot patērētāju aptauju, neatkarīgu pētījumu utt.

⁴³ Administratīvie un reglamentējošie pasākumi parasti ir mazāk kropļojoši un būtu jāapsver pirms iejaukšanās ar valsts atbalstu.

⁴⁴ *Sonia Strube Martins, Christian Wernick; Telecommunication policy journal 45 (2021): Regional differences in residential demand for very high bandwidth broadband internet in 2025.*

⁴⁵ Platjoslas tīkli parasti nodrošina lejupielādes ātrumu, kas pārsniedz augšupielādes ātrumu. Tipisks augšupielādes ātruma diapazons ir no 10 % līdz 30 % no lejupielādes ātruma.

Desmitgadei turpinoties, tirgus nepilnības var izpausties arī gadījumos⁴⁶, kad tirgus neapmierina un, visticamāk, neapmierinās identificētās galalietotāju vajadzības pēc uzlabota augšupielādes ātruma⁴⁷ līdz 1 Gb/s (sk. 5.2.3.1.4. iedaļu).

- (53) Ir nepieciešams rūpīgs novērtējums, lai pārliecinātos, cik lielā mērā privātais sektors spēj apmierināt galalietotāju vajadzības ar saviem līdzekļiem.
- (54) Lai novērtētu tirgus nepilnības, tiek izdalīti mērķa teritoriju veidi – teritorijas, kurās nepieciešama iejaukšanās, tiek klasificētas kā “baltās”, “pelēkās” vai “melnās” zonas atkarībā no īpaši ātrdarbīgu tīklu esības.

5.2.2.1.1 Baltās zonas

- (55) Baltās zonas ir tādas zonas, kurās nav īpaši ātrdarbīga platjoslas tīkla un šāds tīkls, visticamāk, attiecīgajā laikposmā netiks izveidots.

5.2.2.1.2 Pelēkās zonas

- (56) Pelēkās zonas ir tādas zonas, kurās ir viens īpaši ātrdarbīgs tīkls vai arī tā nodrošināšana ir ticami iepļānota attiecīgajā laikposmā. Viena īpaši ātrdarbīga tīkla esība vien⁴⁸ nenozīmē, ka nepastāv tirgus nepilnības.
- (57) Tirgus nepilnības var pierādīt, ja esošais vai ticami plānotais īpaši ātrdarbīgais tīkls nevar nodrošināt vismaz 1 Gb/s lejupielādes un 200 Mb/s augšupielādes ātrumu⁴⁹.

5.2.2.1.3 Jauktās zonas (baltas un pelēkas)

- (58) Būtībā ierosinātie iejaukšanās pasākumi jāveido tā, lai visa mērķa teritorija būtu balta vai pelēka.
- (59) Tomēr efektivitātes nolūkos dalībvalstis var atlasīt mērķa teritorijas, kas ir daļēji baltas un daļēji pelēkas. Ja daži iedzīvotāji un biznesa lietotāji mērķa teritorijā jau tiek pienācīgi apkalpoti (vai tiks apkalpoti attiecīgajā laikposmā), jānodrošina, lai valsts iejaukšanās neizraisītu nepamatotu, esošo tīklu dublējošu būvniecību. To var novērst, ja valsts iejaukšanās aprobežojas tikai ar nepilnību novēršanas pasākumiem. Ja dalībvalstis var pierādīt, ka ierobežota esošu tīklu dublējoša būvniecība ir samērīga un

⁴⁶ Pierādīt nepieciešamību pēc uzlabotas augšupielādes nozīmē, ka dalībvalsts sniedz uzticamus pierādījumus no pārbaudāmiem avotiem, piemēram, apsekojumiem par galalietotāju vajadzībām, pētījumiem par galalietotāju profilu un datplūsmas attīstību, pārdomātas specializācijas stratēģijām utt.

⁴⁷ Uzlabots augšupielādes ātrums nozīmē augšupielādes ātrumu, kas ir lielāks par 30 % un līdz 100 % no lejupielādes ātruma.

⁴⁸ Konkurences situāciju vērtē, vadoties pēc esošo tīklu operatoru skaita. Komisijas Lēmumā C(2011) 7285 final (2011. gada 19. oktobris) lietā N 330/2010 – Francija – *Programme nationale «Très Haut Débit»* – *Volet B* (OV C 364, 14.12.2011., 2. lpp.) tika precizēts, ka vairāku mazumtirdzniecības pakalpojumu sniedzēju esība vienā tīklā (arī ar atsaistītu piekļuvi abonentiņijai (*Local Loop Unbundling, LLU*)) nepadara šo zonu par melno zonu, bet gan, ka teritorija joprojām ir uzskatāma par pelēko zonu, jo pastāv tikai viens tīkls.

⁴⁹ Lai gan lejupielādes un augšupielādes ātrums pašlaik ir visatbilstošākie pakalpojuma kvalitātes raksturlielumi, atsevišķiem lietotājiem vai noteiktu pakalpojumu sniegšanai papildus ātrumam arvien vairāk var būt nepieciešami konkrēti raksturlielumi (piemēram, latentums vai trīce), ko varētu ņemt vērā, lai pamatotu tirgus nepilnības pastāvēšanu.

nerada nepamatotus konkurences izkropļojumus, valsts iejaukšanos var īstenot⁵⁰. Dublējoša būvniecība jāierobežo līdz maksimāli 10 % no visām telpām mērķa teritorijā⁵¹. Šādās situācijās, lai novērtētu valsts iejaukšanos, visa mērķa teritorija tiks uzskatīta par balto zonu (tas nozīmē, ka nosacījumi, kas attiecas uz baltajām zonām, attiecas arī šajā gadījumā).

5.2.2.1.4 Melnās zonas

- (60) Melnās zonas ir tās, kurās ir pieejami vai ticami plānoti vismaz divi neatkarīgi⁵² īpaši ātrdarbīgi tīkli. Šādās jomās platjoslas pakalpojumus parasti sniedz konkurences apstākļos (uz infrastruktūru balstīta konkurence)⁵³. Tirgus nepilnību var pierādīt, ja neviens no esošajiem tīkliem nevar nodrošināt 1 Gb/s lejupielādes un 200 Mb/s augšupielādes ātrumu un neviens no esošajiem pakalpojumu sniedzējiem neapņemas modernizēt savu tīklu līdz šiem ātrumiem attiecīgajā laikposmā⁵⁴.
- (61) Ja var modernizēt vismaz divus neatkarīgus esošos tīklus, lai nodrošinātu lejupielādes ātrumu 1 Gb/s⁵⁵, var pieņemt, ka, pieaugot pieprasījumam pēc lielāka ātruma, konkurence novedīs pie savlaicīgas modernizēšanas uz 1 Gb/s lejupielādes un 200 Mb/s augšupielādes ātrumu. Valsts atbalsts līdzīgas iespējas nodrošina papildu platjoslas tīkla izbūvei būtībā izraisītu nepieņemamus konkurences kropļojumus un privāto ieguldītāju izspiešanu⁵⁶.

⁵⁰ Dalībvalstij jāpierāda, ka dublējošā būvniecība nodrošina būtisku tāda valsts atbalsta apjoma samazinājumu, kas nepieciešams mērķa teritorijai (arī ka ieņēmumi no pelēkās zonas tiks izmantoti baltās zonas pārklājuma nodrošināšanai, tādējādi būtiski samazinot finansējuma deficītu). Piemēram, ciktāl finansējuma deficīta aprēķinā tiek ņemti vērā ieņēmumi no pieslēgumiem (tādējādi tas neattiecas uz tikai vairumtirdzniecībai izmantotiem tīkliem), valsts iejaukšanās, nodrošinot telpu ielas galā ar pieslēgumu, varētu kļūt dārga, ja, lai izvairītos no nepamatotiem konkurences izkropļojumiem, nebija atļauts pieslēgt citas telpas, kuras sasniedz jaunais atbalstāmais tīkls (pat ja šīm mājāsaimniecībām jau ir cita tīkla pieslēgums), ņemot vērā, ka tas samazinātu ieņēmumus, kurus operators varētu sagaidīt, tādējādi palielinot finansējuma deficītu.

⁵¹ Nosakot valsts atbalsta summu, jāņem vērā ieņēmumi no telpām, kuras skārusi dublējoša būvniecība, lai novērstu pārmērīgu kompensāciju, aprēķinot finansējuma deficītu.

⁵² Viens un tas pats uzņēmums vienā un tajā pašā teritorijā var ekspluatēt atsevišķus tīklus (piemēram, fiksēto un fiksēto bezvadu tīklu), taču tas nemainīs šādas teritorijas "krāsu". Tāpat teritorijas krāsa nemainās pat tad, ja ir divi tīkli, kurus ekspluatē dažādi uzņēmumi, kas pieder vienai grupai.

⁵³ Ja ir pieejams tikai viens tīkls, pat ja šo tīklu ar atsaistīšanas (*LLU*) palīdzību izmanto vairāki alternatīvi operatori, attiecīgā teritorija ir uzskatāma par pelēko zonu. Sk. arī Komisijas Lēmumu C(2011) 7285 final (2011. gada 19. oktobris) lietā N 330/2010 – Francija – *Programme nationale «Très Haut Débit»* – *Volet B* (OV C 364, 14.12.2011., 2. lpp.).

⁵⁴ Pat ja nepieciešamība palielināt augšupielādes ātrumu ir pierādīta, iejaukšanās nav iespējama, ja ir vismaz divi tīkli, kurus var modernizēt, lai nodrošinātu vismaz 1 Gb/s augšupielādes ātrumu.

⁵⁵ Tīkls tiek uzskatīts par modernizējamu, lai nodrošinātu 1 Gb/s lejupielādes ātrumu, ja tas var nodrošināt 1 Gb/s lejupielādes ātrumu pēc ierobežotiem ieguldījumiem, piemēram, aktīvo iekārtu modernizācijas.

⁵⁶ Sk. Komisijas Lēmumu C(2006) 3226 final (2006. gada 19. jūlijs) lietā C 35/05 (*ex N 59/05*) – Nīderlande – platjoslas infrastruktūra Apingedamā (OV L 86, 27.3.2007., 1. lpp.). Minētajā lēmumā Komisija norādīja, ka nebija pienācīgi ņemti vērā konkrētā tirgus konkurences apstākļi. Konkrētāk, Nīderlandes platjoslas tirgus ir straujā attīstībā esošs tirgus, kur elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji, to vidū kabeļu operatori un interneta pakalpojumu sniedzēji, gatavojās ieviest augstas veiktspējas platjoslas pakalpojumus bez valsts atbalsta.

5.2.2.2 Tirgus nepilnības pastāvēšana attiecībā uz mobilās piekļuves tīkliem

- (62) Komisija uzskata, ka tirgus nepilnība pastāv teritorijās, kur nav izveidots vai ticami plānots attiecīgajā laikposmā ierīkot mobilo sakaru tīklu⁵⁷, kas spētu apmierināt galalietotāju vajadzības.
- (63) Esošie un turpmākie lietojumi arvien vairāk balstās uz veikspējīgiem mobilo sakaru tīkliem, kas ir pieejami plašā ģeogrāfiskā apgabalā⁵⁸. Galalietotājiem ir nepieciešama mobilitāte saziņas laikā, kā arī piekļuve informācijai, esot kustībā. Paredzams, ka attīstīsies jauni saimnieciskās darbības veidi, kuriem nepieciešama netraucēta tiešsaistes piekļuve gan mobiliem datu, gan balss pakalpojumiem. Tādējādi laika gaitā attīstās saimnieciskās darbības un jauni mobilie pakalpojumi, un mobilo sakaru tīklam jānodrošina arvien augstāka veikspēja. Mobilās savienojamības trūkums vai nepietiekams savienojums var kaitēt noteiktām saimnieciskām darbībām, piemēram, rūpnieciskām, lauksaimniecības vai tūrisma darbībām vai satikloto mobilitātei, vai arī radīt apdraudējumu iedzīvotāju drošībai⁵⁹. Tas jo īpaši var attiekties uz attāliem reģioniem vai teritorijām ar zemu iedzīvotāju blīvumu vai neapdzīvotām teritorijām.
- (64) Teritorijā, kurā jau ir izveidots vismaz viens mobilo sakaru tīkls vai kurā ticami plānots ierīkot šādu tīklu attiecīgajā laikposmā, valsts atbalsts jauna mobilo sakaru tīkla izbūvei varētu izkropļot tirgus dinamiku.
- (65) Valsts atbalstu mobilo sakaru tīkla ierīkošanai šādā teritorijā var uzskatīt par nepieciešamu tikai tad, ja var kumulatīvi pierādīt, ka esošais vai plānotais mobilo sakaru tīkls nenodrošina galalietotājiem pietiekamas kvalitātes pakalpojumus, lai apmierinātu viņu mainīgās vajadzības, un valsts atbalsts pietiekamā mērā novērsīs konstatēto tirgus nepilnību, tādējādi ieviešot būtisku uzlabojumu, ko tirgus nevar nodrošināt⁶⁰. Esošo vai plānoto mobilo sakaru tīklu ierobežotā jauda var būt saistīta, piemēram, ar nepietiekamu antenu blīvumu, specifisku spektra joslas platumu vai aktīvo iekārtu iezīmēm⁶¹.

⁵⁷ Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu C(2021) 3492 final (2021. gada 21. maijs) lietā SA.58099 (2021/N) – Vācija – mobilie sakari Mēklenburgā-Priekšpomerānijā (OV C 260, 2.7.2021.).

⁵⁸ Sk. arī Paziņojumu par Gigabitu sabiedrību, kurā ir norādīti lietojumi, kas nepieciešami autobūves, transporta, ražošanas un veselības nozarēs, kā arī nākamās paaudzes drošības un avārijas dienestiem (piemēram, satiklota un automatizēta braukšana, attālināta ķirurģija, precīza lauksaimniecība).

⁵⁹ Universālā pakalpojuma direktīvas (UPD) 26. panta 5. punktā ir noteikts elektronisko sakaru operatoru pienākums izsaukt atrašanās vietas informāciju darīt pieejamu, līdzko izsaukums sasniedz iestādi, kura apstrādā neatliekamās palīdzības izsaukumu. Saskaņā ar Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa 109. pantu, sākot no 2020. gada 21. decembra, obligāti jānodrošina, ka vispiemērotākajai ārkārtas izsaukumu centrālei ir pieejama ne tikai no tīkla iegūta, bet arī no mobilā tālruņa iegūta precīzāka atrašanās vietas informācija.

⁶⁰ Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu C(2020) 8939 final (2020. gada 16. decembris) lietā SA.54684 – Vācija – augstas veikspējas mobilās infrastruktūras izvērsšana Brandenburgā (OV C 60, 19.2.2021., 2. lpp.) un Komisijas Lēmumu C(2021) 1532 final (2021. gada 10. marts) lietā SA.56426 – Vācija – augstas veikspējas mobilās infrastruktūras izvērsšana Lejassaksijā (OV C 144, 23.4.2021., 2. lpp.); Komisijas Lēmumu C(2021) 3565 final (2021. gada 25. maijs) lietā SA.59574 – Vācija – augstas veikspējas mobilās infrastruktūras izvērsšana Vācijā (vēl nav publicēts).

⁶¹ Pašlaik pārklājuma saistības parasti paredz, ka lejupielādes ātrums ir no 30 Mb/s līdz 100 Mb/s. Maz ticams, ka teritorijās, kur tiek nodrošināts šāds lielāks ātrums, pašreizējā situācijā un pašreizējos tirgus attīstības apstākļos radīsies tirgus nepilnība. Tomēr šis ir tirgus, kurā galalietotāju vajadzības strauji attīstās.

- (66) Tādējādi tirgus nepilnības varētu pastāvēt arī tad, ja ir 4G vai pat 5G tīkls, bet šāds tīkls nenodrošina un, visticamāk, nenodrošinās galalietotājiem pietiekamas kvalitātes pakalpojumus, lai apmierinātu viņu mainīgās vajadzības.
- (67) Jauniem saimnieciskās darbības un pakalpojumu veidiem būs nepieciešama netraucēta tiešsaistes piekļuve (piemēram, satīklotai un automatizētai mobilitātei uz transporta maģistrālēm) un papildus noteiktiem minimālajiem ātrumiem un veiktspējai arī citas specifiskas īpašības, piemēram, zemāks latentums, tīkla virtualizācija vai spēja savienot vairākus termināļus rūpnieciskā vai lauksaimniecības kontekstā. Šādās situācijās, neskatoties uz mobilo sakaru tīkla esību, var būt nepieciešams valsts atbalsts, lai novērstu konkrētas tirgus nepilnības, kas saistītas ar identificētiem lietošanas gadījumiem.
- (68) Principā pat tad, ja pastāv tirgus nepilnības, valsts atbalstu nevar piešķirt mobilo sakaru tīkla ierīkošanai, ja šāda tīkla ierīkošana ir daļa no ar spektra piešķiršanu saistīto saistību izpildes. Tomēr valsts atbalstu var piešķirt, lai nodrošinātu papildu pakalpojumu kvalitāti, kas vajadzīga, lai apmierinātu pierādītās galalietotāju vajadzības, kuras pārsniedz to, kas jau ir nepieciešams, lai izpildītu šādas saistības. Tāds atbalsts var segt tikai papildu izmaksas, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu tīkla kvalitātes uzlabošanu.
- (69) Ja noteiktā teritorijā ir vai attiecīgajā laikposmā būs vismaz viens mobilo sakaru tīkls, kas sniedz tādus pakalpojumus, kuri apmierina galalietotāju mainīgās vajadzības (sk. (63)., (65). un (67). punktu), valsts atbalsts papildu mobilo sakaru tīklam ar līdzvērtīgām iespējām principā radītu nepieņemamus konkurences izkropļojumus un privāto ieguldījumu izspiešanu. Ja nebūs skaidri pierādītas tirgus nepilnības, Komisija vērtēs šādus pasākumus negatīvi.

5.2.2.3 Tirgus nepilnības pastāvēšana attiecībā uz atvilces maršrutēšanas tīkliem

- (70) Atvilces maršrutēšanas tīkls ir nepieciešams priekšnoteikums piekļuves tīklu ierīkošanai. Atvilces maršrutēšanas tīkliem ir potenciāls stimulēt konkurenci piekļuves zonās par labu visiem piekļuves tīkliem un tehnoloģijām. Veiktspējīga atvilces maršrutēšana var stimulēt privātos ieguldījumus, lai savienotu galalietotājus, ar nosacījumu, ka atvilces maršrutēšanas tīkls nodrošina piekļuvi visiem operatoriem un tehnoloģijām ar atklātiem, pārredzamiem un nediskriminējošiem nosacījumiem. Atvilces maršrutēšanas tīklu publiskais finansējums parasti ir pasākums, kas veicina konkurenci un ieguldījumus, jo tas ļauj trešo pušu operatoriem ierīkot piekļuves tīklus un piedāvāt savienojamības pakalpojumus galalietotājiem.
- (71) Tā kā atvilces maršrutēšanas tīkli transportē dažādu fiksēto piekļuves tīklu un/vai mobilās piekļuves tīklu datplūsmu, atvilces maršrutēšanas tīkliem ir nepieciešama ievērojami lielāka pārraides jauda nekā atsevišķiem piekļuves tīkliem. Ņemot vērā galalietotāju pašreizējās vajadzības, notiekošo straujo piekļuves tīklu modernizāciju ar arvien pieaugošo pieprasījumu pēc datu pārraides un katras jaunas mobilās paaudzes paaugstināto veiktspēju, atvilces maršrutēšanas tīkliem jānodrošina ievērojams

nepieciešamās veikspējas pieaugums. Pašreizējā tehnoloģiju attīstības stadijā šādu veikspējas pieprasījuma pieaugumu var risināt, izmantojot optiskās maršrutēšanas tīklus vai atvilces maršrutēšanas tīklus, kuru pamatā ir citas tehnoloģijas, kas spēj nodrošināt tādu pašu veikspējas un uzticamības līmeni kā optiskās šķiedras atvilces maršrutēšanas tīkli.

- (72) Tirgus nepilnība attiecībā uz atvilces maršrutēšanas tīklu var rasties, ja atvilces maršrutēšanas nav, vai arī esošās vai plānotās atvilces maršrutēšanas pamatā nav šķiedras vai citu tehnoloģiju, kuras spēj nodrošināt tādu pašu optiskās šķiedras veikspējas un uzticamības līmeni⁶².

5.2.2.4 Instrumenti tirgus nepilnības pastāvēšanas noteikšanai

- (73) Lai noteiktu teritorijas, kurās pastāv tirgus nepilnības, dalībvalstīm, pamatojoties uz detalizētu kartografēšanu (sk. 5.2.2.4.1. iedaļu) un sabiedrisko apspriešanu (sk. 5.2.2.4.2. iedaļu), jānosaka, vai attiecīgajā laikposmā teritorijā ir fiksētie tīkli vai mobilo sakaru tīkli, vai arī tos ir ticami plānots ierīkot.

5.2.2.4.1 Detalizēta kartografēšana un pārklājuma analīze

- (74) Dalībvalstīm jānosaka, uz kuriem ģeogrāfiskajiem apgabaliem konkrētais atbalsta pasākums attieksies, veicot kartografēšanu. Komisija uzskata, ka I pielikuma 3. iedaļā (fiksētajiem piekļuves tīkliem) un 4. iedaļā (mobilajiem un fiksētajiem bezvadu piekļuves tīkliem) aprakstītā metodika ir visprecīzākā kartografēšanas metode. Dalībvalstis var ierosināt izmantot alternatīvas metodes tām, kas aprakstītas minētajās divās iedaļās, ja tās atbilst 2. iedaļas 4., 5., 9., 10. un 12. apsvērumam, ir pienācīgi pamatotas un ietver valsts regulatīvās iestādes argumentētu atzinumu, kurā pamatota ierosinātās alternatīvās metodikas izmantošana.
- (75) Dalībvalstīm ir liela rīcības brīvība noteikt mērķa teritorijas. Tomēr tās tiek mudinātas, nosakot attiecīgās teritorijas, ņemt vērā ekonomiskos, ģeogrāfiskos un sociālos apstākļus. Piemēram, mērķa teritoriju lielumam var būt nozīme konkursa procedūras rezultātā, jo pārāk mazas teritorijas varētu nozīmēt, ka tirgus dalībniekiem nav pietiekama ekonomiskā stimula iesniegt piedāvājumus par atbalstu, savukārt pārāk lielas teritorijas var samazināt konkurences efektu atlases procedūrā. Vairāku mazāku teritoriju noteikšana, kā rezultātā tiktu organizētas vairākas atlases procedūras, ļautu vairākiem potenciālajiem uzņēmumiem saņemt valsts atbalstu, tādējādi izvairoties no tā, ka pasākums vēl vairāk nostiprinās viena (iespējams, jau dominējoša) operatora pozīcijas tirgū.
- (76) Stingri ieteicams konsultēties ar VRI, kā norādīts 5.2.3.5. iedaļā.

⁶² Lai novērstu to, ka atvilces maršrutēšanas tīkls kļūst par vājo vietu, var būt nepieciešams palielināt tā veikspēju paralēli efektīvāku piekļuves tīklu ierīkošanai. Piemēram, Horvātija ierosināja valsts iejaukšanos savā valsts atvilces maršrutēšanas tirgū, kam bija raksturīgi veikspējas ierobežojumi. Tas izraisīja augstas cenas pakārtotajā tirgū. Esošais atvilces maršrutēšanas operators nevēlējās ieguldīt veikspējas palielināšanā. Tā kā valsts regulators šo jautājumu nevarēja atrisināt, Komisija apstiprināja valsts atbalsta shēmu ieguldījumiem optiskās šķiedras atvilces maršrutēšanas infrastruktūrā, konstatējot, ka dominējošais stāvoklis ir kļuvis par vājo vietu un veido tirgus nepilnību. Komisijas Lēmums C(2016) 436 final (2016. gada 25. janvāris) lietā SA.38626 – Horvātija – nacionālais platjoslas plāns (OV C 104, 18.3.2016., 1. lpp.).

5.2.2.4.2 Sabiedriskā apspriešana

- (77) Dalībvalstīm jāpublicē (arī atbilstošā publiski pieejamā valsts līmeņa tīmekļa vietnē⁶³) pasākuma galvenie raksturlielumi un kartografēšanas procesā noteikto mērķa teritoriju saraksts⁶⁴.
- (78) Sabiedriskajā apspriešanā jāaicina ieinteresētās personas izteikt komentārus par pasākumu un iesniegt pamatotu informāciju par to tīkliem, kuri atrodas vai kurus ticami plānots ierīkot mērķa teritorijā attiecīgajā laikposmā⁶⁵.
- (79) Apsverot paredzamo termiņu atbalstītā tīkla ierīkošanai, dalībvalstīm jāņem vērā visi aspekti, kas, kā pamatoti sagaidāms, ietekmēs jaunā tīkla ierīkošanas ilgumu (t. i., atlases procedūrai nepieciešamais laiks, iespējamās tiesiskās darbības un izaicinājumi, laiks, lai iegūtu būvatļaujas un citas atļaujas, citi pienākumi, kas izriet no valsts tiesību aktiem un noteikumiem utt.).
- (80) Ticami ieguldījumu plāni sabiedriskajā apspriešanā jāņem vērā tikai tad, ja tie paši par sevi nodrošinātu līdzīgus rezultātus kā paredzētais valsts finansētais tīkls.
- (81) Sabiedriskajai apspriešanai pēc iespējas jānodrošina tāds pats sadrumstalotības līmenis kā kartografēšanas darbībām, un tā būtu jāveic, kā noteikts I pielikumā⁶⁶, ņemot vērā (74). apsvērumā sniegtos precizējumus.
- (82) Neatkarīgi no tā, vai kartografēšanas procesā jau ir apkopota informācija par turpmākajiem ieguldījumu plāniem, kartografēšanas rezultāts vienmēr jāpārbauda sabiedriskajā apspriešanā. Tas ir nepieciešams, lai samazinātu iespējamās nepamatotās konkurences izkropļojumus ar esošajiem pakalpojumu sniedzējiem un tiem, kuriem jau ir ticami ieguldījumu plāni attiecīgajā laikposmā.
- (83) Sabiedriskajai apspriešanai jāilgst vismaz 30 dienas. Pēc sabiedriskās apspriešanas beigām dalībvalstij ir atvēlēts viens gads, lai uzsāktu atlases procedūru vai tiešo ieguldījumu modeļu projekta īstenošanu. Ja dalībvalsts viena gada laikā neuzsāk atlases procedūru vai īstenošanu, tai jāveic jauna sabiedriskā apspriešana.

⁶³ Vēstules zināmiem piegādātājiem neatbilst sabiedriskās apspriešanas prasībām, kas juridiskās noteiktības labad nodrošina atklātību un caurskatāmību attiecībā pret visām ieinteresētajām pusēm.

⁶⁴ Tajā cita starpā jāiekļauj tālāk minētais: mērķa teritoriju saraksts un to krāsas, pamatojoties uz kartografēšanu; pasākuma ilgums; budžets; publiskā finansējuma avoti; attiecīgā laikposma identifikācija; atbilstības kritēriji, to skaitā sniedzamo pakalpojumu kvalitāte (sniedzamo pakalpojumu augšupielādes un lejupielādes ātrums); iekļaušanās sliekšņi (t. i., to pakalpojumu augšupielādes un lejupielādes ātrums, kurus pasākums var dublēt); vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves prasības; cenas vai cenu noteikšanas metodika.

⁶⁵ Sabiedriskās apspriešanas rezultāti ir spēkā tikai attiecīgajā laikposmā, pēc kura, ja tiek ierosinātas izmaiņas vai papildinājumi mērķa teritorijās, kartografēšanu un sabiedrisko apspriešanu veic atkārtoti.

⁶⁶ Sabiedriskā apspriešana var ietvert arī jautājumus ieinteresētajām personām par to, kādus vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktus tās vēlētos redzēt jaunizveidotajā valsts finansētajā tīklā, kas izriet no jebkādas valsts iekļaušanās nākotnē, lai ņemtu vērā šo informāciju pasākuma izstrādē. Tam nevajadzētu liegt piekļuves prasītājiem pieprasīt jaunus piekļuves produktu veidus saskaņā ar pieeju “piekļuve pēc dibināta pieprasījuma”.

5.2.2.4.3 Paraugprakse⁶⁷: privāto ieguldījumu plānu novērtēšana publiskajā apspriešanā

- (84) Pastāv risks, ka sabiedriskajā apspriešanā ieinteresētā persona vien “pauž interesi” par turpmākajiem privāto ieguldījumu plāniem mērķa teritorijā, bet tas aizkavē platjoslas tīklu ierīkošanu gadījumā, ja šādi ieguldījumi pēc tam netiek veikti, savukārt valsts iejaukšanās ir apstādināta.
- (85) Lai samazinātu risku, ka valsts iejaukšanās tiek novērsta, pamatojoties uz turpmākiem ieguldījumu plāniem, kas neīstenosies, dalībvalstis var nolemt lūgt ieinteresētajām personām termiņā, kas ir pietiekams un proporcionāls pieprasītās informācijas līmenim⁶⁸, sniegt pierādījumus, lai pierādītu ieguldījumu plānu ticamību. Tas var ietvert, piemēram, detalizētu ierīkošanas plānu ar starpposma mērķiem (piemēram, ik pēc sešiem mēnešiem), kas parāda, ka ieguldījums tiks pilnībā veikts attiecīgajā laikposmā un nodrošinās līdzīgus rezultātus kā plānotais valsts finansētais tīkls.
- (86) Lai novērtētu deklarētās veikspējas un pārklājuma ticamību, dalībvalstis var piemērot tos pašus kritērijus, ko izmanto, lai novērtētu esošo tīklu veikspēju, ja tas ir pamatoti un atbilstoši, kā noteikts I pielikumā.
- (87) Novērtējot turpmāko ieguldījumu plānu ticamību, dalībvalstis var ņemt vērā šādus kritērijus:
- a) ieguldītājs ir iesniedzis pārdomātu biznesa plānu, kurā ņemti vērā atbilstoši kritēriji, piemēram, attiecībā uz termiņu, budžetu, mērķa mājāsaimniecību atrašanās vietu, sniedzamā pakalpojuma kvalitāti, ierīkojamā tīkla veidu un izmantojamajām tehnoloģijām, apguves līmeni;
 - b) ieguldītājs ir iesniedzis ticamu augsta līmeņa projekta plānu, kurā ir pienācīgi ņemti vērā galvenie projekta starpposma mērķi, piemēram, administratīvās procedūras un atļaujas, tajā skaitā būvatļaujas, vides atļaujas, drošības noteikumi (piemēram, attiecībā uz 5G), inženiertehniskie darbi, tīkla izveides pabeigšana, vairumtirdzniecības darbību uzsākšana un pakalpojumu galalietotājiem komercializācija;
 - c) uzņēmuma lieluma atbilstība ieguldījuma apjomam;
 - d) ieguldītāja pieredze un sniegums salīdzināmos projektos;
 - e) ja nepieciešams un piemērojams – plānotā tīkla galveno elementu ģeogrāfiskās koordinātas (bāzes stacijas, atrašanās vietas utt.).
- (88) Ja dalībvalsts uzskata, ka privāto ieguldījumu plāni ir ticami, tā var nolemt uzaicināt operatorus parakstīt saistību līgumus, kā arī noteikt pienākumu ziņot par sasniegto progresu attiecībā uz noteiktajiem starpposma mērķiem.

⁶⁷ Iedaļās “Paraugprakse” ir sniegti papildu nesaistoši norādījumi un piemēri par iespējamajiem atbalsta pasākumu īstenošanas veidiem.

⁶⁸ Dalībvalstis šo pieprasījumu var iekļaut tiešā veidā sabiedriskajā apspriešanā laika trūkuma dēļ. Alternatīvi, pēc sabiedriskās apspriešanas kā daļu no sabiedriskās apspriešanas rezultātu novērtējuma dalībvalstis var pieprasīt papildu informāciju no konkrētiem pakalpojumu sniedzējiem, kuri sabiedriskajā apspriešanā ir snieguši informāciju, kas izpaudusies tikai kā “intereses izrādīšana”.

- (89) Ieinteresēto personu pienākums ir sniegt jēgpilnu informāciju, ievērojot attiecīgos Savienības⁶⁹ vai valsts noteikumus.
- (90) Ja, atbildot uz sabiedrisko apspriešanu, attiecīgā informācija netiek sniegta, dalībvalsts var pieņemt lēmumu, pamatojoties uz visu informāciju, kas ir tikusi darīta pieejama sabiedriskajā apspriešanā. Sabiedriskajā apspriešanā sniegtā informācija dalībvalstij jānovērtē, kā noteikts šajā iedaļā un I pielikumā. Dalībvalstīm būtu jāpaziņo sava novērtējuma rezultāti un tā iemesli visām ieinteresētajām personām, kas iesniegušas informāciju par saviem privāto ieguldījumu plāniem.
- (91) Dalībvalstij būtu jāapspriežas ar VRI par sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, tajā skaitā par dalībvalsts novērtējumu attiecībā uz turpmāko ieguldījumu plānu ticamību⁷⁰.

5.2.2.4.4 Paraugprakse: privāto ieguldījumu plānu īstenošanas retrospektīva uzraudzība

- (92) Ja dalībvalsts uzskata, ka iesniegtie privāto ieguldījumu plāni ir ticami un līdz ar to attiecīgā joma ir nodalīta no valsts iejaukšanās, tā var nolemt pieprasīt operatoriem, kuri ir iesnieguši plānus vai noslēguši saistību līgumus, regulāri ziņot par to norādītajiem starpposma mērķiem, lai ierīkotu tīklu un sniegtu pakalpojumus deklarētajā termiņā.
- (93) Ja dalībvalsts konstatē novirzes no iesniegtā plāna, kas liek domāt, ka projekts netiks īstenots, vai arī ir pietiekami iemesli šaubīties par to, ka ieguldījums tiks pabeigts, kā deklarēts, dalībvalsts var nolemt pieprasīt ieinteresētajai personai sniegt papildu informāciju, kas apliecina, ka ieguldījums joprojām ir ticams.
- (94) Ja dalībvalstij ir nopietnas šaubas par to, vai ieguldījums tiks pabeigts, kā deklarēts, tā var jebkurā laikā attiecīgajā laikposmā nolemt iekļaut ar ieguldījumu saistītās jomas jaunā sabiedriskā apspriešanā, lai pārbaudītu to potenciālo atbilstību valsts iejaukšanās darbībām.

5.2.3 Atbalsta pasākuma kā politikas instrumenta piemērotība

- (95) Dalībvalstij ir jāpierāda, ka atbalsts un tā struktūra ir piemēroti, lai novērstu konstatēto tirgus nepilnību un sasniegtu atbalsta mērķus. Atbalsta pasākums netiks uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja tas nav piemērots, piemēram, ja tāds pats rezultāts ir sasniedzams ar citiem, mazāk kropļojošiem pasākumiem.
- (96) Lai valsts finansēti fiksētie tīkli un mobilo sakaru tīkli būtu piemēroti, tiem ir jānodrošina ievērojami uzlaboti raksturlielumi salīdzinājumā ar esošajiem tīkliem. Tādējādi valsts finansētajiem fiksētajiem tīkliem un mobilo sakaru tīkliem jāspēj nodrošināt krasus uzlabojumus. Krasi uzlabojumi nozīmē, ka valsts iejaukšanās rezultātā i) jauna fiksētā tīkla vai mobilo sakaru tīkla ierīkošana kļūst par ievērojamu jaunu ieguldījumu platjoslas tīklā⁷¹ un ii) valsts finansētais tīkls sniedz tirgū

⁶⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/1972 29. pants.

⁷⁰ Līdzīgs mehānisms ir noteikts Direktīvas (ES) 2018/1972 22. pantā.

⁷¹ Piemēram, fiksēto tīklu gadījumā valsts atbalsta sniegšanu nedrīkstētu uzskatīt par attaisnotu nebūtiskiem ieguldījumiem, kas paredzēti vienīgi tīkla aktīvo komponentu modernizēšanai. Līdzīgā kārtā, kaut arī noteiktas vara kabeļu sniegumu uzlabojošas tehnoloģijas (piemēram, vektorēšana) var palielināt esošo tīklu

ievērojamas jaunas iespējas platjoslas pakalpojumu pieejamības, jaudas, ātruma un konkurences ziņā. Krasie uzlabojumi ir jāsalīdzina ar esošā(-o) tīkla(-u) veiktspēju. Kraso uzlabojumu novērtējumā netiek ņemta vērā ticami plānota tīklu ierīkošana, ja vien šie tīkli paši par sevi nenodrošina plānotajam valsts finansētajam tīklam līdzīgu veiktspēju attiecīgajā laikposmā.

- (97) Pamatotos gadījumos valsts iejaukšanos var ierobežot ar privāto ieguldījumu aizsardzības periodu, kas var ilgt līdz septiņiem gadiem⁷².

5.2.3.1 Krasi uzlabojumi fiksētajos piekļuves tīklos

- (98) Fiksētajiem piekļuves tīkliem uzlabotos raksturlielumus var izmērīt ātruma izteiksmē. Šādā gadījumā, lai veiktu krasus uzlabojumus, ir nepieciešams ievērojami palielināt lejupielādes un augšupielādes ātrumu (sk. 5.2.3.1.4. punktu) salīdzinājumā ar esošo tīklu.

5.2.3.1.1 Baltās zonas

- (99) Ja esošie tīkli nespēj nodrošināt īpaši lielu lejupielādes ātrumu, valsts atbalstam ir jānodrošina:
- a) kur lejupielādes ātrums zem 30 Mb/s – vismaz divkārtšs lejupielādes ātrums, sasniedzot vismaz 30 Mb/s;
 - b) kur lejupielādes ātrums 30 Mb/s un vairāk – vismaz trīskāršs lejupielādes ātrums, sasniedzot vismaz īpaši lielu ātrumu. Savienība ir izvirzījusi stratēģisku mērķi panākt, lai līdz 2025. gadam “*visām Eiropas mājāsaimniecībām gan laukos, gan pilsētās ir pieejams tāds interneta pieslēgums ar vismaz 100 Mb/s lejuplīnijas ātrumu, ko var uzlabot līdz gigabitu ātrumam*”⁷³.
- (100) Visos gadījumos jaunajam tīklam ir pietiekami jāpalielina esošā tīkla augšupielādes ātrums⁷⁴, kas nodrošina lielāko lejupielādes ātrumu.
- (101) Kā paskaidrots (96). apsvērumā, valsts atbalstītās iejaukšanās rezultātā ir jāgūst arī ievērojams jauns ieguldījums infrastruktūrā, kas tirgū ienes ievērojamas jaunas iespējas⁷⁵.

iespējas, tām, visticamāk, nav nepieciešami ievērojami ieguldījumi jaunā tīklā, līdz ar to tām nedrīkstētu piešķirt valsts atbalstu. Mobilo sakaru tīklu gadījumā ieguldījumiem aktīvajās iekārtās var būt liela nozīme sniegto pakalpojumu kvalitātē. Šādos gadījumos valsts atbalstu var attiecināt arī uz aktīvajām iekārtām, ja tas nesastāv tikai no pakāpeniskiem jauninājumiem, bet ir būtiska tīkla iespēju uzlabojuma sastāvdaļa. Sk., piemēram, Komisijas lēmumu (C(2021) 9538) – Spānija – SA.57216, mobilo sakaru pārklājums Galisijas lauku apvidos (vēl nav publicēts).

⁷² Jebkura privāto ieguldījumu aizsardzības perioda atbilstība un ilgums būtu atkarīgs no aizsargāto tīklu specifikas, piemēram, izmantotajām tīkla tehnoloģijām, ierīkošanas periodiem, īpaši noteikto periodu esības utt.

⁷³ “Konkurētspējīga digitālā vienotā tirgus savienojamība. Virzība uz Eiropas Gigabitu sabiedrību”, COM(2016) 587 final.

⁷⁴ Platjoslas tīklu nodrošinātais lejupielādes ātrums parasti ir lielāks nekā augšupielādes ātrums. Tipisks augšupielādes ātrums ir diapazonā no 10 % līdz 30 % no lejupielādes ātruma. “Pietiekams augšupielādes ātruma palielinājums” nozīmē, ka iegūtajam augšupielādes ātrumam ir jābūt vismaz šajā diapazonā.

5.2.3.1.2 Pelēkās zonas

- (102) Ja īpaši ātrdarbīgs tīkls jau pastāv, valsts atbalstu vēl jaudīgāka tīkla attīstībai var piešķirt tikai tad, ja valsts finansētie ieguldījumi jaunajā tīklā vismaz trīskāršos lejupielādes ātrumu un pietiekami palielinās augšupielādes ātrumu salīdzinājumā ar esošo infrastruktūru. Kā paskaidrots iepriekšējā iedaļā, valsts atbalstītās iejaukšanās rezultātā ir jāgūst arī ievērojams jauns ieguldījums infrastruktūrā, kas tirgū ienes ievērojamas jaunas iespējas⁷⁶.

5.2.3.1.3 Melnās zonas

- (103) Ja pastāv jau vismaz divi īpaši ātrdarbīgi tīkli, valsts atbalstu vēl jaudīgāka tīkla attīstībai var piešķirt tikai tad, ja papildus prasībai vismaz trīskāršot lejupielādes ātrumu un pietiekami palielināt augšupielādes ātrumu salīdzinājumā ar esošo tīklu jaunais tīkls nodrošinās vismaz 1 Gb/s lejupielādes ātrumu.

5.2.3.1.4 Uzlabots augšupielādes ātrums

- (104) Desmitgadei ejot uz priekšu un ņemot vērā sagaidāmās tirgus attīstības tendences, varētu būt pamatoti nepieciešams palielināt augšupielādes ātrumu līdz 1 Gb/s. Šādos apstākļos tīklu nodrošinātais ātrums 1 Gb/s lejupielādei, bet ne 1 Gb/s augšupielādei, var izrādīties nepietiekams, lai apmierinātu noteiktas galalietotāju vajadzības.
- (105) Pamatojoties uz to, valsts iejaukšanos ar mērķi ierīkot tīklus, kas nodrošina augšupielādes ātrumu līdz 1 Gb/s, var atļaut teritorijās, kur jau pastāv tīkls, kas nodrošina lejupielādes ātrumu 1 Gb/s⁷⁷, ja dalībvalsts pierāda, ka ir konstatēta nepieciešamība palielināt augšupielādes ātrumu līdz 1 Gb/s un tas atbilst 5.2.2.3. iedaļā minētajiem nosacījumiem. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāsniedz ticami, ar faktiem pamatoti pierādījumi no pārbaudāmiem avotiem.
- (106) Svarīgi, lai valsts atbalsts tādu tīklu ierīkošanai, kas nodrošina lielāku augšupielādes ātrumu, nodrošinātu ievērojamus, ilgtspējīgus, konkurenci veicinošus un ilglaicīgus tehnoloģiskus uzlabojumus, neradot nesamērīgus šķēršļus privātajiem ieguldījumiem.

⁷⁵ Tā ir, piemēram, gadījumā, kad jaunais tīkls būtiski paplašina optiskās šķiedras tīklu virzienā no tīkla kodola uz tīkla perifēriju, piemēram, i) izvērs optiskās šķiedras tīklu bāzes stacijās, lai atbalstītu fiksēto bezvadu piekļuves tīklu ierīkošanu; ii) ierīko optiskās šķiedras tīklu līdz sadales skapjiem, ja sadales skapji iepriekš nav bijuši savienoti ar optiskās šķiedras tīklu; iii) palielina (tuvina lietotājiem) optiskās šķiedras klātbūtni kabeļu tīklos.

⁷⁶ Sk. arī 82. zemsvītras piezīmi.

⁷⁷ Pat ja nepieciešamība palielināt augšupielādes ātrumu ir pamatota, iejaukšanās nav iespējama, ja pastāv vismaz divi tīkli, kurus var modernizēt, lai nodrošinātu augšupielādes ātrumu vismaz 1 Gb/s.

5.2.3.2 Krasi uzlabojumi mobilās piekļuves tīklos

- (107) Valsts finansētam mobilo sakaru tīklam ir jānodrošina tādi “krasi uzlabojumi” mobilo pakalpojumu pieejamības, jaudas, ātruma un konkurences ziņā, kas var veicināt jaunu inovatīvu pakalpojumu ieviešanu⁷⁸.
- (108) Kā norādīts 2.2.2. iedaļā, pāreja uz katru jaunu mobilo sakaru paaudzi parasti notiek pakāpeniski. Starp divām pilnvērtīgām secīgām paaudzēm pastāv pārejas hibrīdsistēmas, kas parasti ir veiktspējīgākas nekā iepriekšējās. Piemēram, 4G *LTE* mobilo sakaru sistēma vairākos aspektos ir labāka par 4G, un savrupā 5G sistēma ir veiktspējīgāka par nesavrupo 5G sistēmu. Tādā veidā katra jaunā mobilo sakaru pakalpojumu paaudze ir nodrošinājusi jaunas iespējas⁷⁹. Visas mobilo sakaru tehnoloģiju paaudzes nodrošina mobilos balss pakalpojumus, taču tikai jaunākās paaudzes nodrošina veiktspējīgus mobilo datu pakalpojumus. Būtiskākā atšķirība starp mobilo sakaru tehnoloģiju paaudzēm ir palielināta kopējā jauda, jo jaunākās paaudzes nodrošina zemāku latentumu un lielākas pārraides jaudas.
- (109) Tā kā jaunu iespēju nodrošināšanai ir nepieciešama lielāka jauda, jaunās paaudzes tehnoloģijām ir vajadzīgas jaunas frekvences. Taču frekvences ir ierobežots resurss, tāpēc Savienībā šādas frekvences piešķir izsolē vai citādā konkursa procedūrā. Ja šā procesa rezultātā tiek ieviesta jaunas paaudzes mobilā tehnoloģija, var pieņemt, ka šī tehnoloģija sniegs ievērojamas jaunas iespējas salīdzinājumā ar esošajiem mobilo sakaru tīkliem. Mobilo sakaru operatori ir gatavi segt ievērojamas sākotnējās izmaksas par radiofrekvenču spektra jaunu lietošanas tiesību iegūšanu, kas atbalsta jaunu mobilo sakaru paaudzes tehnoloģiju, ja viņiem ir pamats cerēt, ka šī jaunā tehnoloģija piedāvā izcilas iespējas, kas laika gaitā atmaksāsies. Pamatojoties uz to, Komisija ir pieņēmusi, ka 4G tīklu papildu funkcijas salīdzinājumā ar iepriekšējām paaudzēm nozīmē krasus uzlabojumus⁸⁰. Līdzīgi arī savrupajiem 5G tīkliem ir papildu funkcionālas iespējas salīdzinājumā ar iepriekšējām paaudzēm un nesavrupajiem 5G risinājumiem, piemēram, īpaši zems latentums, augsta uzticamība, iespēja rezervēt daļu tīkla konkrētam lietojumam un garantēt noteiktu pakalpojuma kvalitāti. Šīs funkcijas ļaus savrupajiem 5G tīkliem atbalstīt jaunus pakalpojumus (piemēram, veselības uzraudzība un neatliekamās palīdzības dienesti, rūpnīcu iekārtu kontrole reāllaikā, viedtīkli atjaunīgās enerģijas pārvaldībai, satīklotā un automatizēta mobilitāte, precīza defektu noteikšana un ātra iejaukšanās), tādējādi nodrošinot krasus uzlabojumus salīdzinājumā ar iepriekšējām paaudzēm un nesavrupajiem 5G tīkliem. Paredzams, ka nākamās paaudzes mobilās tehnoloģijas (piemēram, 6G) nākotnē nodrošinās vēl vairāk uzlabotu iespēju.

5.2.3.3 Krasi uzlabojumi atvilces maršrutēšanas tīklos

- (110) Valsts finansētam atvilces maršrutēšanas tīklam ir jānodrošina “krasi uzlabojumi” pakalpojumos, ko tas var atbalstīt. Krasi uzlabojumi nozīmē to, ka jaunais atvilces

⁷⁸ Tas var ietvert tādu jaunu pakalpojumu sniegšanu, kas nebūtu iespējami bez valsts iejaukšanās, piemēram, satīklotas un automatizētas mobilitātes nodrošināšanu.

⁷⁹ Sk. arī 24. zemspējas piezīmi.

⁸⁰ Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu C(2020) 8939 final (2020. gada 16. decembris) lietā SA.54684 – Vācija – augstas veiktspējas mobilās infrastruktūras izvērsšana Brandenburgā (OV C 60, 19.2.2021., 2. lpp.).

maršrutēšanas tīkls vismaz divkārtšo esošo un plānoto atvilces maršrutēšanas tīklu lejupielādes un augšupielādes ātrumu.

5.2.3.4 Alternatīvi politikas instrumenti

- (111) Valsts atbalsts nav vienīgais politikas instruments, kas ir pieejams dalībvalstīm, lai veicinātu ieguldījumus platjoslas elektronisko sakaru tīklu ierīkošanā. Dalībvalstis var izmantot citus – piemērotākus – pieejamos instrumentus, piemēram, nemonetārus pieprasījuma puses pasākumus, administratīvus un regulatīvus pasākumus vai tirgus instrumentus (sk. II pielikumu). Tāpat, lai novērtētu ierosinātā atbalsta pasākuma piemērotību, var ņemt vērā 8. iedaļā aprakstītās retrospektīvās izvērtēšanas rezultātus.

5.2.3.5 Paraugprakse: VRI, VKI, valsts līmeņa kompetences centru un PKB loma

- (112) Izstrādājot vispiemērotākos platjoslas tīklu valsts atbalsta pasākumus, īpaši būtiska loma ir VRI. VRI rīcībā ir tehniskās un ekspertu zināšanas, ņemot vērā svarīgo lomu, kas tām uzticēta ar nozaru tiesību aktiem, un tās var sniegt vislabāko atbalstu publiskajām iestādēm valsts atbalsta pasākumu izstrādē.
- (113) Dalībvalstis tiek mudinātas sistemātiski apspriesties ar VRI par valsts atbalsta pasākumu izstrādi, it īpaši (bet ne tikai) par mērķa teritoriju noteikšanu (kartografēšanu un sabiedrisko apspriešanu), kraso uzlabojumu novērtējumu, vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktiem, nosacījumiem un cenas noteikšanu, konfliktu risināšanas mehānismiem, kā arī apspriesties strīdu gadījumā saistībā ar minētajiem aspektiem. Dalībvalstis tiek mudinātas nodrošināt VRI nepieciešamos resursus un kompetences, lai tās varētu šo atbalstu sniegt. Vajadzības gadījumā dalībvalstīm būtu jānodrošina attiecīgs juridiskais pamats šādai VRI iesaistei platjoslas valsts atbalsta projektos⁸¹.
- (114) Ievērojot paraugpraksi un neierobežojot VRI kompetenci saskaņā ar tiesisko regulējumu, VRI var izdot vietējām iestādēm norādījumus, piemēram, par tirgus analīzes veikšanu un vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktu definīcijām un cenu noteikšanu. Šādos norādījumos būtu jāņem vērā tiesiskais regulējums un Komisijas izdotie ieteikumi⁸².
- (115) Papildus VRI iesaistei dalībvalstis var konsultēties arī ar valsts konkurences iestādēm (VKI), piemēram, lai saņemtu ieteikumus par to, kā nodrošināt operatoriem vienlīdzīgus konkurences apstākļus un izvairīties no tā, ka vienam operatoram tiek piešķirts nesamērīgi liels valsts līdzekļu īpatsvars, tādējādi nostiprinot tā (iespējams, jau dominējošo) stāvokli tirgū⁸³.

⁸¹ Kad VRI ir piešķirta vajadzīgā kompetence saskaņā ar valsts tiesību aktiem, lai tā iesaistītos platjoslas valsts atbalsta projektos, dalībvalstij vismaz divus mēnešus pirms valsts atbalsta paziņojuma publicēšanas ir jānosūta VRI detalizēts atbalsta pasākumu apraksts un informācija par attiecīgajiem raksturlielumiem, lai dotu VRI samērīgu laiku atzinuma sniegšanai.

⁸² Tādējādi palielinātos pārredzamība, samazinātos vietējo iestāžu administratīvais slogs un VRI nebūtu atsevišķi jāanalizē katra valsts atbalsta lieta.

⁸³ Sk., piemēram, *Avis No 12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre*

- (116) Dalībvalstis var izveidot valsts līmeņa kompetenču centrus vai platjoslas kompetences birojus (PKB), kas var palīdzēt iestādēm izstrādāt atbilstošus valsts atbalsta pasākumus un nodrošināt konsekventu to pasākumu piemērošanu, uz kuriem attiecas valsts atbalsta noteikumi, kas ietilpst šo pamatnostādņu darbības jomā⁸⁴.

5.2.4 Atbalsta pasākuma samērīgums

- (117) Dalībvalstīm jāpierāda, ka atbalsts ir samērīgs ar risināmo problēmu, uzskatāmi parādot, ka šādas izmaiņas darbībā (atbilstoši stimulējošajai ietekmei) nevarētu panākt ar mazāku atbalstu un mazākiem kropļojumiem. Atbalstu uzskata par samērīgu, ja tā apjoms ir ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam un iespējamie konkurences kropļojumi ir samazināti saskaņā ar 5.2.4.1.–5.2.4.7. iedaļu.

5.2.4.1 Konkursa procedūra

- (118) Atbalsta pasākums tiek uzskatīts par samērīgu, ja atbalsta summa ir ierobežota līdz minimumam, kas nepieciešams atbalstāmās saimnieciskās darbības veikšanai.
- (119) Atbalsts elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu sniedzējiem jāpiešķir atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā konkursa procedūrā atbilstoši publiskā iepirkuma principiem⁸⁵ un ievērojot 5.2.4.2. iedaļā norādīto tehnoloģiskās neitralitātes principu, neskarot piemērojamās publiskā iepirkuma noteikumus.
- (120) Atbalsts tiek uzskatīts par samērīgu un ierobežotu līdz nepieciešamajam minimumam, ja tas tiek piešķirts konkursa procedūrā, piesaistot pietiekamu dalībnieku skaitu. Ja dalībnieku skaits nav pietiekams, dalībvalstij ir jāuztic uzvarējušā pretendenta iesniegtā piedāvājuma novērtēšana (arī izmaksu aprēķini) neatkarīgam revidentam.
- (121) Atkarībā no apstākļiem var būt piemērotas dažādas procedūras. Attiecībā uz tehniski ļoti sarežģītiem projektiem vai, ja citādi nepieciešams, dalībvalstis var izvēlēties īstenot konkursa dialoga procedūru ar potenciālajiem pretendentiem, lai nodrošinātu visatbilstošāko projekta struktūru.
- (122) Dalībvalstij ir jānodrošina, lai tiktu izvēlēts saimnieciski visizdevīgākais risinājums. Šim nolūkam dalībvalstij ir jānosaka objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši kvalitatīvie piešķiršanas kritēriji un iepriekš jānosaka katra kritērija relatīvais svērums. Kvalitatīvie piešķiršanas kritēriji ir jāsamēro ar pieprasīto atbalsta summu. Ja

d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit (Francijas konkurences iestādes atzinums par ļoti ātrdarbīgu platjoslas tīklu ierīkošanu).

⁸⁴ Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu K(2008) 6705 (2008. gada 5. novembris) lietā N 237/08 – Vācija – platjoslas atbalsts Lejassaksijā (C 18, 24.1.2009., 1. lpp.), Komisijas Lēmumu C(2012) 8223 final (2012. gada 20. novembris) lietā SA.33671 (2012/N) – Apvienotā Karaliste – nacionālā platjoslas shēma Apvienotajai Karalistei – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 16, 19.1.2013., 2. lpp.) un Komisijas Lēmumu C(2016) 3208 final (2016. gada 26. maijs) lietā SA 40720 (2016/N) – Apvienotā Karaliste – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 323, 2.9.2016., 2. lpp.).

⁸⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 28.3.2014., 1. lpp.).

kvalitātes nosacījumi ir līdzīgi vai gandrīz identiski, atbalsts jāpiešķir pretendenta, kurš pieprasa mazāko atbalsta summu.

- (123) Kvalitatīvie piešķiršanas kritēriji cita starpā var būt tīkla veiktspēja (arī tā drošība), ģeogrāfiskais pārklājums, tehnoloģiskā risinājuma atbilstība nākotnes vajadzībām, piedāvātā risinājuma ietekme uz konkurenci (ietverot vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves noteikumus, nosacījumus un cenas noteikšanu)⁸⁶ un īpašuma kopējās izmaksas⁸⁷.
- (124) Dalībvalstis tiek arī mudinātas apsvērt kritērijus, kas attiecas uz tīkla raksturlielumiem saistībā ar klimatu un vidi. Šādi kritēriji var būt, piemēram, tīkla ietekme uz klimatu un vidi⁸⁸ vai pasākuma atbilstība valsts un ES klimata un vides tiesiskajam regulējumam. Dalībvalstis var arī noteikt pienākumu izraudzītajam pretendenta īstenot ietekmes mazināšanas pasākumus, ja tīkls var negatīvi ietekmēt vidi.
- (125) Ja atbalsts tiek piešķirts publiskai iestādei platjoslas tīkla ierīkošanai un pārvaldīšanai vairumtirdzniecības līmenī⁸⁹ bez konkursa procedūras tieši vai ar iekšējas struktūras starpniecību (tiešo ieguldījumu modelis), dalībvalstij ir līdzīgi jāpamato sava tīkla un tehnoloģiskā risinājuma izvēle⁹⁰.
- (126) Jebkāda koncesija vai cita veida pilnvarojums, ko šāda publiska iestāde vai iekšēja struktūra piešķir trešai pusei nolūkā projektēt, būvēt vai ekspluatēt tīklu, ir jāpiešķir atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā konkursa procedūrā saskaņā ar publiskā iepirkuma principiem, ievērojot tehnoloģiskās neitralitātes principu, neskarot piemērojamos publiskā iepirkuma noteikumus un izvēloties saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.

5.2.4.2 Tehnoloģiskā neitralitāte

- (127) Tehnoloģiskās neitralitātes princips nosaka, ka valsts iejaukšanās rezultātā ne saņēmēju atlasē, ne vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves nodrošināšanā nedrīkst

⁸⁶ Piemēram, vairāk punktu vajadzētu piešķirt tāda tīkla topoloģijai, kas nodrošina pilnīgas un faktiskas atsaistes iespējas.

⁸⁷ Īpašuma kopējās izmaksas (ĪKI) ņem vērā, piemēram, uzņēmumi, kad tie vēlas veikt ieguldījumus kapitālprojektos. ĪKI ietver sākotnējo ieguldījumu, kā arī visus tiešos un netiešos ilgtermiņa izdevumus. Par sākotnējo ieguldījumu var viegli paziņot, bet uzņēmumi visbiežāk cenšas analizēt visus iespējamus netiešos izdevumus, kas var būtiski ietekmēt lēmumu par ieguldījumu veikšanu.

⁸⁸ Piemēram, saistībā ar enerģijas patēriņu vai ieguldījumu dzīves ciklu, ņemot vērā “būtiska kaitējuma nenodarišanas” (*DNSH*) kritērijus, kas ieviesti Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 18. jūnija Taksonomijas regulā (ES) 2020/852 par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai.

⁸⁹ Atbalsta saņēmējam var atļaut sniegt mazumtirdzniecības pakalpojumus kā mazumtirgotājam “galēja risinājuma” kārtā, ja patērētājs citādi tirgū nevar saņemt mazumtirdzniecības pakalpojumu. Sk. Komisijas Lēmumu C(2019) 8069 final (2019. gada 15. novembris) lietā SA.54472 (2019/N) – Īrija – nacionālais platjoslas plāns (OV C 7, 10.1.2020., 1. lpp.).

⁹⁰ Sk. Komisijas Lēmumu C(2018) 6613 final (2018. gada 12. oktobris) lietā SA.49614 (2018/N) – Lietuva – nākamās paaudzes piekļuves infrastruktūras attīstība – RAIN 3 (OV C 424, 23.11.2018., 8. lpp.), Komisijas Lēmumu C(2016) 3931 final (2016. gada 30. jūnijs) lietā SA.41647 – Itālija – *Strategia Banda Ultralarga* (OV C 258, 15.7.2016., 4. lpp.), Komisijas Lēmumu C(2019) 6098 final (2019. gada 20. augusts) lietā SA.52224 – Austrija – platjoslas projekts Karintijā (OV C 381, 8.11.2019., 7. lpp.).

kādaī konkrētai tehnoloģijai dot priekšroku vai to izslēgt. Tā kā pastāv dažādi tehnoloģiskie risinājumi, konkursā nedrīkstētu dot priekšroku kādaī konkrētai tehnoloģijai vai tīkla platformai, ne arī izslēgt kādu no tām. Pretendentiem vajadzētu būt tiesīgiem piedāvāt nepieciešamo platjoslas pakalpojumu sniegšanu, izmantojot vai kombinējot jebkuras tehnoloģijas, kas tiem šķiet piemērotākās. Tas neskar dalībvalstu iespēju iepriekš noteikt vēlamu veikspēju, arī tīklu energoefektivitāti, un piešķirt prioritātes punktus vispiemērotākajam tehnoloģiskajam risinājumam vai tehnoloģisko risinājumu kombinācijai, pamatojoties uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem saskaņā ar 5.2.4.1. iedaļu. Valsts finansētam elektronisko sakaru tīklam jānodrošina piekļuve visiem piekļuves prasītājiem ar godīgiem un nediskriminējošiem nosacījumiem neatkarīgi no izmantotās tehnoloģijas.

5.2.4.3 Esošās infrastruktūras izmantošana

- (128) Esošās infrastruktūras atkārtota izmantojamība ir viens no galvenajiem faktoriem, lai samazinātu kopējās jauna platjoslas tīkla ierīkošanas izmaksas un ierobežotu tā negatīvo vidisko ietekmi⁹¹.
- (129) Dalībvalstīm ir jāizveido valsts datubāze par tādu esošo infrastruktūru pieejamību, ko varētu atkārtoti izmantot platjoslas tīklu ierīkošanai, tajā skaitā par komerciālās infrastruktūras un publisko struktūru aktīviem.
- (130) Dalībvalstīm konkursa procedūras dokumentos ir jāiekļauj visa informācija par pieejamo esošo infrastruktūru, kura identificēta, pamatojoties uz valsts datubāzi, ko papildina vai atjaunina, pamatojoties uz kartografēšanu un sabiedrisko apspriešanu.
- (131) Dalībvalstīm būtu jāmudina operatori, kas piedalās konkursa procedūrā (pretendenti), izmantot jebkuru pieejamo esošo infrastruktūru, lai izvairītos no nevajadzīgas un izšķērdīgas resursu dublēšanās un samazinātu publiskā finansējuma apjomu. Tas cita starpā var ietvert paša operatora infrastruktūras izmantošanu, citu operatoru infrastruktūras (arī reglamentēto produktu⁹²) izmantošanu, citas pastāvošās inženierkomunikāciju infrastruktūras (ieskaitot, piemēram, ūdensvada un kanalizācijas cauruļu un attiecīgās elektroenerģijas infrastruktūru) izmantošanu, radiomastu atkārtotu izmantošanu, publisko infrastruktūru utt.
- (132) Ikvienam operatoram, kuram pieder infrastruktūra vai kurš pārvalda infrastruktūru (neatkarīgi no tā, vai tā faktiski tiek izmantota) mērķa teritorijā un kurš vēlas piedalīties konkursā, ir pienākums:
- a) informēt atbalsta piešķirējiestādi un VRI par šo infrastruktūru kartografēšanas un sabiedriskās apspriešanas laikā;

⁹¹ Pasākumu piemēri tīklu ierīkošanas izmaksu un to vidiskās ietekmes samazināšanai ir izklāstīti Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīvā (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/61/ES (2014. gada 15. maijs) par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai, OV L 155, 23.5.2014., 1. lpp.).

⁹² Ja esošajam tīklam piekļūst, izmantojot produktu, kurš ir pieejams reglamentējošo saistību rezultātā, ierobežojumus, ko rada šī regulētās piekļuves produkta lietošana, ņem vērā, izvērtējot piedāvājumu konkursa procedūrā. Regulētas piekļuves produktu savā piedāvājumā var izmantot tikai tie pretendenti, kuriem nepieder vai kuri nepārvalda esošo regulēto tīklu. Sk. Komisijas Lēmumu C(2016) 3208 final (2016. gada 26. maijs) lietā SA 40720 (2016/N) – Apvienotā Karaliste – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 323, 2.9.2016., 2. lpp.).

- b) apņemties padarīt infrastruktūru pieejamu lietošanai citiem operatoriem to piedāvājumos;
 - c) sniegt atbilstošu informāciju par šīs infrastruktūras izmantošanu (cita starpā par noteikumiem, nosacījumiem, cenas noteikšanu).
- (133) (132)c). apsvērumā norādītā informācija ir jāiesniedz tik laicīgi, lai to varētu efektīvi ņemt vērā citu operatoru piedāvājumu izvērtēšanā un lai varētu sniegt papildu paskaidrojumus vai trūkstošo informāciju. Jebkurā gadījumā informācija konkursa procedūrā jāiesniedz vismaz divus mēnešus pirms piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām.
- (134) Dalībvalstis var apspriesties ar VRI par operatoru piedāvāto noteikumu, nosacījumu un cenu noteikšanas piemērotību esošās infrastruktūras lietošanai, lai pārbaudītu, vai nosacījumi nav pārlietu aizliedzoši un vai tie neapdraud šīs infrastruktūras izmantošanu.

5.2.4.4 Vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve

- (135) Trešo personu faktiskā vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve valsts finansētiem tīkliem ir jebkura valsts atbalsta pasākuma neatņemama sastāvdaļa. Konkrētāk, vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve dod operatoriem (trešām personām) iespēju konkurēt ar izraudzīto pretendentu, tādējādi paplašinot izvēles iespējas un veicinot konkurenci pasākuma aptvertajās teritorijās, vienlaikus novēršot reģionālu pakalpojumu monopoli veidošanos. Ļaujot mērķa teritorijā attīstīties konkurencei, tur tiek nodrošināta arī tirgus attīstība ilgtermiņā. Šis nosacījums nav atkarīgs no iepriekšējas tirgus analīzes Direktīvas (ES) 2018/1972 III nodaļas nozīmē. Tas, kādas vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves saistības tiek noteiktas attiecībā uz valsts finansēto tīklu, būtu jānosaka ar piekļuves saistību kopumu, kas paredzēts nozares regulējumā. Tomēr no atbalsta saņēmējiem būtu jāprasa, lai tie piedāvā plašāku vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktu klāstu salīdzinājumā ar to, ko VRI noteikusi operatoriem ar būtisku ietekmi tirgū, jo atbalsta saņēmējs savas infrastruktūras ierīkošanai izmanto ne tikai paša līdzekļus, bet arī nodokļu maksātāju naudu. Šāda vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve būtu jānodrošina pēc iespējas agrāk pirms attiecīgo pakalpojumu sniegšanas un, ja tīkla operators plāno sniegt arī mazumtirdzniecības pakalpojumus, vismaz sešus mēnešus pirms mazumtirdzniecības pakalpojumu uzsākšanas.
- (136) Valsts finansētajam tīklam ir jāpiedāvā faktiskā piekļuve ar godīgiem un nediskriminējošiem nosacījumiem visiem operatoriem, kuri to pieprasa. Tas var prasīt esošās infrastruktūras modernizāciju un jaudas palielināšanu, ja nepieciešams, un pietiekamas jaunas infrastruktūras ierīkošanu (piemēram, pietiekami lieli kabeļu kanāli, lai nodrošinātu pietiekamu tīklu skaitu, kas nedrīkst būt mazāks par trim, un dažādas tīkla topoloģijas)⁹³.

⁹³ Atkarībā no ieviešanas veida tas var ietvert: atbilstoša lieluma kabeļu kanālus, pietiekamu daudzumu tumšās optiskās šķiedras, stabu/mastu/torņu veidus un modernizāciju, āra sadales skapju veidus un izmēru faktiskas atsaistes nodrošināšanai utt. Sk. Komisijas Lēmumu C(2016) 3208 final (2016. gada 26. maijs) lietā SA 40720 (2016/N) – Apvienotā Karaliste – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 323, 2.9.2016., 2. lpp.) un Komisijas Lēmumu C(2019) 8069 final (2019. gada 15. novembris) lietā SA.54472 (2019/N) – Īrija – nacionālais platjoslas plāns (OV C 7, 10.1.2020., 1. lpp.).

5.2.4.4.1 Vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produkti

5.2.4.4.1.1 Fiksēti piekļuves tīkli, ko ierīko baltajās un pelēkajās zonās

- (137) Valsts finansētam tīklam ir jānodrošina piekļuve bitu plūsmai, virtuāli atsaistīta piekļuve (“*VULA*”⁹⁴), piekļuve āra sadales skapjiem, stabiem/mastiem/torņiem, kabeļu kanalizācijai un tumšajai optiskajai šķiedrai⁹⁵.

5.2.4.4.1.2 Fiksēti piekļuves tīkli, ko ierīko melnajās zonās un kas nodrošina uzlabotu augšupielādes ātrumu

- (138) Melnajās zonās ar īpaši ātrdarbīgu tīklu un tīklos, kas nodrošina palielinātu augšupielādes ātrumu (sk. 5.2.3.1.4. iedaļu), valsts finansētajam tīklam ir jānodrošina faktiskas un pilnīgas atsaistes iespējas papildus tām, kas paredzētas baltajām un pelēkajām zonām.

5.2.4.4.1.3 Mobilās piekļuves tīkli

- (139) Ja iejaukšanās atbalsta mobilās piekļuves tīklus, valsts finansētajam tīklam jānodrošina⁹⁶ visplašākais vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktu klāsts, ietverot piekļuvi bitu plūsmai, piekļuvi stabiem/mastiem/torņiem, un – tiklīdz tie kļūst pieejami – produktiem, kas vajadzīgi 5G⁹⁷ un nākamo paaudžu mobilo sakaru tīklu modernāko funkciju⁹⁸ izmantošanai. Faktiska piekļuve var ietvert piekļuvi tīkla komponentiem, kas nav valsts finansēti, bet kas ir nepieciešami, lai piekļuves prasītājs varētu sniegt savus pakalpojumus⁹⁹.

5.2.4.4.1.4 Atvilces maršrutēšanas tīkli

- (140) Attiecībā uz iejaukšanās pasākumiem atvilces maršrutēšanas tīklos – valsts finansētajam tīklam jānodrošina piekļuve bitu plūsmai, kā arī piekļuve stabiem/mastiem/torņiem, kabeļu kanalizācijai un tumšajai optiskajai šķiedrai.
- (141) Valsts finansētajam tīklam ir jāpiedāvā faktiska piekļuve ar godīgiem un nediskriminējošiem nosacījumiem visiem operatoriem, kuri to pieprasa. Saskaņā ar (136). apsvērumu tas var prasīt pietiekamas jaunas infrastruktūras ierīkošanu (piemēram, atbilstoša izmēra kabeļu kanālus, lai nodrošinātu iespēju ierīkot pietiekami

⁹⁴ Lai pretendētu uz valsts atbalstu, jebkuram *VULA* produktam ir jāsaņem kompetentās VRI iepriekšējs apstiprinājums.

⁹⁵ Fiksētās bezvadu piekļuves (“*FWA*”) tīklu operatoriem ir pienākums nodrošināt piekļuvi savai fiziskajai infrastruktūrai. Tas ietver piekļuves piešķiršanu to mastiem/torņiem bez diskriminācijas visiem operatoriem.

⁹⁶ Ieskaitot *FWA* prasītājiem.

⁹⁷ Piemēram, viesabonēšana, vairāku operatoru piekļuves tīkls (*MORAN*), vairāku operatoru pamattīkls (*MOCN*), tīkla slāņošana.

⁹⁸ Piešķirot atbalstu, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka mastu un torņu izmēri ir atbilstoši, lai šādas piekļuves piešķiršana būtu iespējama.

⁹⁹ Faktiska piekļuve nozīmē to, ka piekļuves prasītājs spēj pārraidīt signālus no masta/torņa uz atvilces maršrutēšanas tīklu, kuram masts/tornis ir pievienots.

daudz tumšās optiskās šķiedras visu tirgus operatoru paredzamo vajadzību nodrošināšanai).

5.2.4.4.2 Vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves noteikumi un nosacījumi

- (142) Visiem aktīvajiem produktiem, izņemot *VULA*, ir jānodrošina faktiska vairumtirdzniecības līmeņa piekļuve vismaz desmit gadus.
- (143) Piekļuve, kuras pamatā ir *VULA*, ir jāpiešķir uz laiku, kas vienāds ar pasīvās infrastruktūras, ko *VULA* aizstāj, kalpošanas laiku¹⁰⁰.
- (144) Piekļuve jaunai pasīvai infrastruktūrai (piemēram, kabeļu kanalizācijai, stabiem, sadales skapjiem, tumšajai optiskajai šķiedrai utt.) ir jānodrošina visu attiecīgā tīkla elementa kalpošanas laiku¹⁰¹. Ja valsts atbalstu piešķir jaunai pasīvai infrastruktūrai, tai jābūt pietiekami ietilpīgai, lai spētu apkalpot vismaz trīs tīklus un dažādas tīkla topoloģijas¹⁰². Šis nosacījums neskar līdzīgas reglamentējošas saistības, ko VRI var būt noteikusi efektīvas konkurences veicināšanai konkrētajā tirgū, vai pasākumus, kas pieņemti minētajā laikposmā vai pēc desmit gadu termiņa beigām.
- (145) Dalībvalstīm ir jākonsultējas ar VRI par vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktiem, nosacījumiem un cenu noteikšanu, un VRI tiek mudinātas sniegt norādījumus, kā noteikts 5.2.3.5. iedaļā.
- (146) Visam valsts finansētajam tīklam, arī tādām tīkla daļām, kurās ir izmantotas esošās infrastruktūras, ir jāpiemēro vienādi piekļuves nosacījumi¹⁰³. Piekļuves saistības paliek spēkā neatkarīgi no izmaiņām valsts finansētā tīkla īpašumtiesībās, pārvaldībā vai ekspluatācijā.
- (147) Izmantojot savus resursus, atbalsta saņēmējs vai piekļuves prasītājs, kas pieslēdzas valsts finansētam tīklam, var paplašināt tīklu uz blakusesošām teritorijām. “Blakusesošas teritorijas” ir tādas, kas atrodas ārpus mērķa teritorijas. Piekļuves prasītāji var veikt šādus paplašinājumus, pamatojoties uz vairumtirdzniecības piekļuves nosacījumu. Ja tie nav saistīti ar atbalsta saņēmēju, attiecībā uz to privātajiem paplašinājumiem nav nekādu ierobežojumu.

¹⁰⁰ Tā kā *VULA* tiek uzskatīta par jaunas pasīvās infrastruktūras fiziskās atsaistes aizstājēju, tiek piemēroti tie paši noteikumi, kas attiecas uz jauno pasīvo infrastruktūru.

¹⁰¹ Sk. Komisijas Lēmumu C(2019) 8069 final (2019. gada 15. novembris) lietā SA.54472 (2019/N) – Īrija – nacionālais platjoslas plāns (OV C 7, 10.1.2020., 1. lpp.). Ikreiz, kad atbalsta saņēmējs nolems modernizēt vai nomainīt pasīvo infrastruktūru pirms atbalstāmās infrastruktūras kalpošanas laika beigām, atbalsta saņēmējam būs jāturpina nodrošināt piekļuvi jaunajai infrastruktūrai visu sākotnējās infrastruktūras ekspluatācijas laiku.

¹⁰² Piemēram, ja tiek izbūvēta jauna kabeļu kanalizācija, tajā vajadzētu ietilpt vismaz trim atsevišķiem kabeļiem, no kuriem katrs spēj apkalpot vairākus operatorus. Ja esošajai infrastruktūrai ir jaudas ierobežojumi un tā nevar nodrošināt piekļuvi vismaz trim atsevišķiem kabeļiem, tad, pamatojoties uz rindas kārtības principu, valsts finansētā tīkla operatoram piekļuves prasītājiem ir jānodrošina piekļuve vismaz 50 % apmērā no esošās jaudas.

¹⁰³ Piemēram, trešo personu vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves izmantojumu nedrīkst ierobežot, to piedāvājot tikai platjoslas mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanai.

- (148) Veicot sabiedrisko apspriešanu jautājumā par esošo vai plānoto tīklu mērķa teritorijā (sk. 5.2.2.3. iedaļu), dalībvalstij ir jānorāda, ka vēlākā posmā ir atļauti privātie paplašinājumi, ja vien blakusesošajā teritorijā ieinteresētās personas sabiedriskās apspriešanas procesā neiebilst pret šādu paplašināšanu.
- (149) Ja kartografēšanas un sabiedriskās apspriešanas laikā ieinteresētās personas pierāda, ka plānotā paplašināšana iesniedzas blakusesošā teritorijā, kuru jau apkalpo vismaz divi neatkarīgi tīkli, kas nodrošina ātrumu, kurš pielīdzināms valsts finansētā tīkla nodrošinātajam ātrumam, vai ka blakusesošajā teritorijā ir vismaz viens līdzīgs tīkls, kas sācis darboties mazāk nekā piecus gadus pirms valsts finansētā tīkla, tad privātu paplašināšanu šādā blakusesošā teritorijā drīkst veikt tikai divus gadus pēc valsts finansētā tīkla ekspluatācijas sākuma¹⁰⁴.
- (150) Atkāpjoties no 5.2.4.4.1. iedaļas nosacījumiem, konkrētos apstākļos dalībvalstis var ierobežot noteiktu piekļuves produktu nodrošināšanu, kas nesamērīgi palielinātu ieguldījumu izmaksas, bet nesniegtu būtiskus ieguvumus lielākas konkurences ziņā, proti, atļaut to tikai tad, ja piekļuves prasītājs izsaka dibinātu pieprasījumu. Minētais izņēmums ir iespējams šādos apstākļos:
- a) attiecīgajā teritorijā ir zems iedzīvotāju blīvums, ierobežoti platjoslas pakalpojumi vai atbalsta saņēmēji ir mazi vietējie uzņēmumi¹⁰⁵;
 - b) piekļuvi nevar ierobežot, pamatojoties uz dibinātu pieprasījumu blīvi apdzīvotās teritorijās, kur sagaidāma konkurences attīstība attiecībā uz infrastruktūru; tādās teritorijās valsts finansētajam tīklam būtu jāpiedāvā visu veidu tīkla piekļuves produkti;
 - c) dalībvalstīm ar detalizētiem un objektīviem izmaksu aprēķiniem jāpierāda nesamērīgais izmaksu pieaugums par katru attiecīgo piekļuves produktu;
 - d) pieprasījumu uzskata par pamatotu, ja i) piekļuves prasītājs iesniedz reālistisku uzņēmējdarbības plānu, kurā ir pamatota konkrētā produkta attīstīšana finansētajā tīklā, un ii) cits operators tajā pašā teritorijā vēl nepiedāvā līdzīgu piekļuves produktu par cenām, kas līdzvērtīgas cenām blīvāk apdzīvotās teritorijās¹⁰⁶;

¹⁰⁴ Šie noteikumi attiecas arī uz savienojumiem ar valsts finansētiem atvilces maršrutēšanas tīkliem vai uz valsts finansētu mobilo sakaru tīklu, ko vēlāk izmanto FWA teritorijās, kur jau ir fiksēta tīkla pārklājums.

¹⁰⁵ Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu C(2011) 7285 final (2011. gada 19. oktobris) lietā N 330/2010 – Francija – *Programme national «Très Haut Débit»* – *Volet B* (OV C 364, 14.12.2011., 2. lpp.) un Komisijas Lēmumu C(2012) 8223 final (2012. gada 20. novembris) lietā SA.33671 (2012/N) – Apvienotā Karaliste – nacionālā platjoslas shēma Apvienotajai Karalistei – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 16, 19.1.2013., 2. lpp.).

¹⁰⁶ Samērošanas ietvaros Komisija var akceptēt arī citus nosacījumus, ņemot vērā konkrētā gadījuma specifiku un ietekmes kopējo samēru. Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu C(2011) 7285 final (2011. gada 19. oktobris) lietā N 330/2010 – Francija – *Programme national «Très Haut Débit»* – *Volet B* (OV C 364, 14.12.2011., 2. lpp.) un Komisijas Lēmumu C(2012) 8223 final (2012. gada 20. novembris) lietā SA.33671 (2012/N) – Apvienotā Karaliste – nacionālā platjoslas shēma Apvienotajai Karalistei – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 16, 19.1.2013., 2. lpp.). Ja attiecīgie nosacījumi ir izpildīti, piekļuve jāpiešķir termiņā, kāds parasti tiek piemērots konkrētajā tirgū. Strīda gadījumā atbalsta piešķirējiestādei jālūdz VRI vai citas kompetentās valsts iestādes konsultācija.

- e) ja piekļuves pieprasījums atbilst (150)a)–(150)d). punktā uzskaitītajām prasībām, papildu izmaksas par šādas piekļuves nodrošināšanu sedz atbalsta saņēmējs¹⁰⁷.

5.2.4.4.3 Vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves cenu noteikšana

- (151) Nosakot cenas vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktiem, dalībvalstīm ir jānodrošina, lai vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves cena katram piekļuves produktam būtu balstīta uz vienu no šādiem kritērijiem un cenu noteikšanas principiem:
 - a) vidējā publicētā vairumcena citā attiecīgās dalībvalsts vai Savienības salīdzināmā zonā, kurā konkurence ir aktīvāka, vai,
 - b) ja tādas publicētas cenas nav, tad regulētās cenas, kuras VRI jau ir noteikusi vai apstiprinājusi attiecīgajiem tirgiem un pakalpojumiem, vai,
 - c) ja tādas publicētas vai regulētās cenas nav, tad cenu orientācija vai metodika, kas noteikta saskaņā ar nozares tiesisko regulējumu.
- (152) Neskarot VRI kompetenci saskaņā ar tiesisko regulējumu, ar VRI būtu jāapspriežas par vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktiem un vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves noteikumiem un nosacījumiem, kā arī par cenām un saistītiem strīdiem, kā izklāstīts 5.2.3.5. iedaļā.
- (153) Dalībvalstīm konkursa dokumentos jānorāda vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produkti, noteikumi un nosacījumi, kā arī cenas un šī informācija jāpublicē visaptverošā valsts atbalsta tīmekļa vietnē valsts vai reģionālā līmenī. Vispārības piekļuve tīmekļa vietnei jānodrošina bez kādiem ierobežojumiem, tātad nevar prasīt arī lietotāja iepriekšēju reģistrēšanos.

5.2.4.5 Atgūšana

- (154) Bieži atbalsta summa fiksētā tīkla un mobilo sakaru tīkla ierīkošanas atbalsta pasākumiem tiek noteikta iepriekš, lai segtu paredzamo finansējuma deficītu projekta darbības laikā.
- (155) Tādā gadījumā, tā kā turpmāko izmaksu un ieņēmumu attīstība parasti saistīta ar zināmu nenoteiktību, dalībvalstīm būtu rūpīgi jāuzrauga platjoslas projekta īstenošana visā projekta laikā un jāparedz atgūšanas mehānisms, kas ļauj pienācīgi izmantot informāciju, ko atbalsta saņēmējs, piesakoties valsts atbalstam, nav ņēmis vērā sākotnējā biznesa plānā. Faktori, kuri var ietekmēt projekta rentabilitāti un kurus var būt grūti vai pat neiespējami noteikt iepriekš ar pienācīgu precizitāti, ir, piemēram: i) tīkla ierīkošanas faktiskās izmaksas; ii) faktiskie ieņēmumi no pamatpakalpojumiem; iii) faktiskā apguve; iv) faktiskie ieņēmumi no “blakuspakalpojumiem”¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Papildu atbalstu šādu piekļuves izmaksu segšanai nevar piešķirt.

¹⁰⁸ Piemēram, atgūšanas mehānisms var palīdzēt atgūt peļņu, kas pārsniedz racionāli paredzēto, piemēram, sakarā ar: i) prognozes pārsniedzību platjoslas produktu apguvi, kā rezultātā tiek gūta papildu peļņa un rodas mazāks ieguldījumu deficīts; ii) prognozes pārsniedzību ieņēmumiem no produktiem, kas nav platjoslas produkti, kā rezultātā tiek gūta papildu peļņa un rodas mazāks ieguldījumu deficīts (piemēram,

- (156) Dalībvalstīm ir jāievieš atgūšanas mehānisms, kas ir spēkā vismaz projekta darbības laikā, ja projekta atbalsta summa pārsniedz 5 miljonus EUR, un tā noteikumi pārredzami un skaidri jādefinē iepriekš (arī konkursa procedūras dokumentācijā).
- (157) Atgūšana nav nepieciešama, ja projektu īsteno, izmantojot tiešo ieguldījumu modeli (sk. III pielikumu), kurā publiskā iestāde būvē un ekspluatē valsts īpašumā esošu vienīgi vairumtirdzniecības līmeņa tīklu, kura vienīgais mērķis ir nodrošināt taisnīgu un nediskriminējošu piekļu visi operatoriem¹⁰⁹.
- (158) Tā kā dažādi faktori var ietekmēt atbalsta saņēmēja uzņēmējdarbības plānu gan pozitīvi, gan negatīvi, atgūšanas mehānisms jāizstrādā, ņemot vērā un līdzsvarojot divus mērķus: i) tam jāļauj dalībvalstij atgūt summas, kas pārsniedz pamatotu peļņu¹¹⁰; ii) tam nav jāapdraud operatoru stimulu piedalīties konkursā¹¹¹ un tīkla ierīkošanā censties panākt izmaksu efektivitāti (efektivitātes pieaugumu). Lai panāktu līdzsvaru starp abiem mērķiem, dalībvalstīm jāievieš stimulēšanas kritēriji, kas saistīti ar ražošanas efektivitātes pieaugumu¹¹².
- (159) Noteiktā stimula summa nedrīkst pārsniegt 30 % no pamatotas peļņas. Dalībvalstīm nevajadzētu piemērot atgūšanu papildu peļņai, kas ir mazāka par šo sliekšni (t. i., pamatota peļņa plus stimula summa¹¹³). Peļņa, kas pārsniedz 30 % sliekšni, jāsadala starp atbalsta saņēmēju un dalībvalsti, vadoties no atbalsta intensitātes, kas izriet no konkursa procedūras rezultātiem¹¹⁴.
- (160) Atgūšanas mehānismos ir jāņem vērā arī peļņa, kas gūta no citiem darījumiem saistībā ar valsts finansēto tīklu. Piemēram, ja uzņēmums ir izveidots īpaši valsts finansēta tīkla izveidei un/vai ekspluatācijai un ja šī uzņēmuma esošais akcionārs pārdod visas

ieņēmumi no jauniem vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produktiem). Sk. Komisijas Lēmumu C(2016) 3208 final (2016. gada 26. maijs) lietā SA 40720 (2016/N) – Apvienotā Karaliste – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 323, 2.9.2016., 2. lpp.).

¹⁰⁹ Atgūšanas mehānisms var būt piemērots arī noteiktos valsts īpašumtiesību modeļos, kur atgūšanas mehānisma pamatā var būt neto pašreizējās vērtības retrospektīvs salīdzinājums starp saņēmēja faktisko peļņu projekta kontos līguma beigās un līgumā iekļautajā projekta modelī norādīto saņēmēja prognozēto peļņu. Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu C(2016) 3208 final (2016. gada 26. maijs) lietā SA 40720 (2016/N) – Apvienotā Karaliste – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 323, 2.9.2016., 2. lpp.).

¹¹⁰ Ar pamatotu peļņu jāsaprot kapitāla atdeves līmenis, kas būtu nepieciešams tipiskam uzņēmumam, ņemot vērā platjoslas nozarei raksturīgo riska līmeni un sniegto pakalpojumu veidu. Nepieciešamo kapitāla atdeves līmeni parasti nosaka vidējā svērtā kapitāla cena ("WACC").

¹¹¹ Dalība konkursā ir atkarīga no paredzamās peļņas un zaudējumiem. Zaudējumi var rasties, piemēram, gadījumā, ja operators ir bijis pārāk optimistisks attiecībā uz paredzamajiem nākotnes ieņēmumiem no platjoslas pakalpojumu sniegšanas vai ja rodas neparedzētas izmaksas. Tā kā atbalsta piešķirējietāde neatmaksā neparedzētus zaudējumus, stingrs nākotnes peļņas atgūšanas mehānisms var palielināt kopējo risku ieguldītājam un atturēt no dalības konkursā.

¹¹² Efektivitātes pieaugums nedrīkst samazināt sniegtā pakalpojuma kvalitāti.

¹¹³ Ja pamatotā peļņa ir 10 %, stimula apmērs būs 3 %. Dalībvalstis neatgūst peļņu, kas mazāka par 13 %.

¹¹⁴ Piemēram, ja faktiskā peļņa ir 20 % un pamatotā peļņa ir 10 %, stimula apmērs ir 3 %. Atbalsta intensitāte ir 70 %: dalībvalstis neatgūst peļņu, kas mazāka par 13 %. Peļņa apmērā no 13 % līdz 20 % tiks sadalīta šādi: 70 % apmērā dalībvalstij un 30 % apmērā platjoslas ieguldītājam.

sava uzņēmuma akcijas vai daļu no tām septiņu gadu laikā pēc tīkla izveides vai 10 gadu laikā pēc uzvaras konkursā, dalībvalstij ir jāatgūst summa, par kādu pārdošanas ieņēmumi pārsniedz cenu, ar kuru esošais akcionārs gūtu pamatotu peļņu¹¹⁵.

- (161) Atgūtās summas vienmēr ir jāatdod dalībvalstij. Dalībvalstis var nolemt atkārtoti ieguldīt atgūtās summas tīkla paplašināšanā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā sākotnējā valsts atbalsta pasākumā (piemēram, lai finansētu jaunus projektus saskaņā ar apstiprinātu valsts atbalsta shēmu).

5.2.4.6 Uzskaites nošķiršana

- (162) Lai nodrošinātu, ka atbalsts saglabājas samērīgs un neizraisa neatbalstāmo darbību pārmērīgu kompensēšanu vai šķērssubsidēšanu, atbalsta saņēmējam ir jānošķir tīkla būvniecībai un ekspluatācijai izmantoto līdzekļu uzskaitē un citu tā rīcībā esošo līdzekļu uzskaitē.

5.2.4.7 Atbalsta pārredzamība

- (163) Dalībvalstīm ir jāievēro prasības, kas noteiktas 7. iedaļā.

5.2.5 Negatīva ietekme uz konkurenci un tirdzniecību

- (164) Atbalstam fiksēto un mobilo sakaru tīklu ierīkošanai var būt negatīva ietekme, piemēram, tas var radīt tirgus kropļojumus un kaitēt tirdzniecībai starp dalībvalstīm.
- (165) Konkurences kropļojumu apmēru un ietekmi uz tirdzniecību Komisija nosaka pēc ietekmes uz konkurentiem. Ja atbalsta dēļ samazinās konkurentu līdzšinējo ieguldījumu rentabilitāte, tie var izlemt samazināt savus turpmākos ieguldījumus, vispār pamest konkrēto tirgu vai neienākt jaunā tirgū vai ģeogrāfiskā teritorijā¹¹⁶. Valsts atbalsts var arī mudināt vietējos pakalpojumu sniedzējus izmantot valsts finansētā tīkla piedāvātos pakalpojumus, nevis citus tirgū esošos risinājumus. Turklāt, ja atbalsta saņēmējam, iespējams, tirgū jau ir dominējošs stāvoklis vai tāds var rasties valsts finansēto ieguldījumu dēļ, atbalsta pasākums var vājināt konkurentu iespējamo konkurences spiedienu. Pat ja var uzskatīt, ka ierobežojumi ir noteikti individuālā līmenī un ir kumulatīvi, atbalsta shēmas tomēr var radīt ievērojamus kropļojumus.

5.2.6 Atbalsta pozitīvās ietekmes samērošana ar tā negatīvo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību

- (166) Komisija samēros plānotā atbalsta pasākuma pozitīvo ietekmi uz atbalstāmajām saimnieciskajām darbībām ar konstatēto tā negatīvo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecības apstākļiem. Lai atbalsts būtu saderīgs ar iekšējo tirgu, atbalsta pasākuma pozitīvajai ietekmei ir jāatsver tā negatīvā ietekme.

¹¹⁵ Pieņemot, ka akcionāram pieder 20 % akciju subsidētajā uzņēmumā, kura pamatotā peļņa (pamatojoties uz 114. zemsvītras piezīmi) ir 10 %. Uzņēmuma neto pašreizējā vērtība (NPV), piemērojot 10 % diskonta likmi, ir X. Ja akcionārs pārdod savas akcijas par NPV Y, dalībvalsts piedzen no akcionāra summu, kas aprēķināta pēc formulas $Y - 20 \% \times X$.

¹¹⁶ Šāda veida ietekmi dēvē par “izspiešanu”.

- (167) Pirmkārt, Komisija novērtē atbalsta pasākuma pozitīvo ietekmi uz atbalstāmajām saimnieciskajām darbībām, kā arī tā ieguldījumu digitālās politikas mērķu sasniegšanā. Dalībvalstij, pamatojoties uz hipotētisku analīzi, jāpierāda, ka pasākumam ir pozitīva ietekme salīdzinājumā ar situāciju, kāda būtu bez atbalsta. Kā norādīts 5.2.1. iedaļā, pozitīva ietekme var ietvert vēlamo mērķu sasniegšanu, piemēram, tāda jauna tīkla ierīkošanu, kas tirgū nodrošina papildu jaudu un ātrumu, kā arī zemākas cenas un labāku izvēli patērētājiem, labāku kvalitāti un inovācijas. Turklāt šā iemesla dēļ uzlabotos galalietotāju piekļuve interneta resursiem, kas apvienojumā ar patērētāju labāku aizsardzību šajā jomā stimulētu pieprasījuma palielināšanos. Attiecīgi pilnveidosies vienotais digitālais tirgus, un no tā iegūs visa Savienības tautsaimniecība.
- (168) Turklāt Komisija vajadzības gadījumā var ņemt vērā arī to, vai atbalstam ir arī cita veida pozitīva ietekme, piemēram, tīkla ekspluatācijas energoefektivitātes uzlabojumi. Ja citāda pozitīvā ietekme atbilst Savienības rīcībpolitikā, piemēram, Eiropas zaļajā kursā, ietvertajiem mērķiem, tad var uzskatīt, ka atbalstam ir plašāka pozitīvā ietekme.
- (169) Otrkārt, Komisija novērtē, vai jebkāda negatīva ietekme ir samazināta līdz nepieciešamajam minimumam. Dalībvalstīm jāpierāda, ka jebkāda negatīva ietekme ir samazināta līdz nepieciešamajam minimumam. Tām būtu jāņem vērā atbalsta pasākuma nepieciešamība, piemērotība un samērīgums (5.2.2.–5.2.4. iedaļa) un, piemēram, projektu apmērs, individuālā un kumulatīvā atbalsta summa, paredzami saņēmēji (piemēram, vai saņēmējam ir būtiska ietekme tirgū), kā arī mērķa teritoriju īpašības (piemēram, attiecīgajā teritorijā esošo vai ticami plānoto veikspējīgo tīklu skaits). Lai Komisija varētu novērtēt iespējamo negatīvo ietekmi, dalībvalsts ir aicināta iesniegt tās rīcībā esošu ietekmes novērtējumu, kā arī retrospektīvus izvērtējumus, kas iegūti par līdzīgām iepriekšējām shēmām.
- (170) Komisija uzskatīs atbalsta pasākumu par saderīgu ar iekšējo tirgu tikai tad, ja pozitīvā ietekme atsvērs negatīvo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību. Gadījumos, kad ierosinātais atbalsta pasākums nespēj pienācīgi un samērīgi novērst skaidri konstatētu tirgus nepilnību, negatīvā kropļojošā ietekme uz konkurenci parasti būs lielāka nekā pasākuma pozitīvā ietekme. Tādēļ Komisija, visticamāk, secinās, ka ierosinātais atbalsta pasākums nav saderīgs.

6 APGUVES PASĀKUMU SADERĪBAS NOVĒRTĒJUMS

- (171) Lai gan elektronisko sakaru tīkla pieejamība ir priekšnoteikums iespējai abonēt interneta piekļuves pakalpojumus, ar to dažos gadījumos varētu nepietikt, lai nodrošinātu, ka galalietotāju vajadzības, kas īpaši minētas (52). un (63). punktā, tiks apmierinātas un vispārība kopumā gūs labumu.
- (172) Šāda situācija var rasties, ja galalietotājiem ir salīdzinoši maza interese abonēt interneta piekļuves pakalpojumus. Šādu intereses trūkumu var radīt dažādi faktori, piemēram, elektronisko sakaru pakalpojumu abonēšanas izmaksu ekonomiskā ietekme uz galalietotājiem kopumā un konkrēti uz noteiktu kategoriju galalietotājiem, kuri atrodas finansiāli nestabilā situācijā, kā arī nepareizs priekšstats par priekšrocībām, ko sniedz platjoslas pakalpojumu abonēšana.
- (173) Dažādi apguves pasākumi, piemēram, taloni, var noderēt, lai novērstu konkrētas tirgus nepilnības pieejamo elektronisko sakaru pakalpojumu apgūvē. Plaši pieejama piekļuve

internetam par pieņemamu cenu rada pozitīvu ārējo ietekmi, jo spēj paātrināt visu tautsaimniecības nozaru izaugsmi un inovāciju. Ja nevar nodrošināt pieejamu piekļuvi piemērotiem elektronisko sakaru pakalpojumiem, piemēram, augsto mazumtirdzniecības cenu dēļ, valsts atbalsts var palīdzēt tādu tirgus nepilnību novērst. Tādos gadījumos valsts atbalsta piešķiršana var radīt pozitīvu ietekmi un uzlabot vispārējo efektivitāti.

- (174) Talonu shēmu mērķis ir palielināt apguvi (abonementu skaitu) vai dažos gadījumos stimulēt galalietotājus saglabāt fiksētās vai mobilās piekļuves pakalpojumu abonementu.
- (175) Minētās shēmas ir paredzētas galalietotāju izmaksu samazināšanai (piemēram, uzstādīšanas izmaksas un abonēšanas maksa uz noteiktu laiku). Šādas shēmas var izmantot, lai veicinātu jaunu fiksēto vai mobilo pakalpojumu abonēšanu vai esošo abonementu uzlabošanu.
- (176) Taloni nebūtu uzskatāmi par atbalstu galalietotājiem, ieskaitot individuālos patērētājus, ja tie neveic saimniecisku darbību, uz kuru attiecas Līguma 107. panta 1. punkts. Taloni būtu uzskatāmi par atbalstu galalietotājiem, ja tie veic saimniecisko darbību, uz kuru attiecas Līguma 107. panta 1. punkts. Tomēr vairumā gadījumu šis atbalsts varētu būt *de minimis*, ņemot vērā talonu ierobežoto vērtību.
- (177) Eiropas Savienības Tiesas judikatūra apstiprina, ka arī gadījumā, ja priekšrocības tiek piešķirtas galalietotājiem, piemēram, individuāliem patērētājiem, kuri neveic saimniecisko darbību, tās var uzskatīt par priekšrocībām, kas piešķirtas noteiktiem citiem uzņēmumiem, un līdz ar to – par valsts atbalstu Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē¹¹⁷. Šie citi uzņēmumi var būt elektronisko sakaru operatori vai citi uzņēmumi, kas savāc talonus.
- (178) Taloni var radīt priekšrocības elektronisko sakaru operatoriem, kas sniedz pakalpojumus galalietotājiem (un dažos gadījumos var radīt priekšrocības tīkla operatoriem) un kas spēs piedāvāt pakalpojumus esošajos elektronisko sakaru tīklos lielākam skaitam galalietotāju, tādējādi nostiprinot savas pozīcijas tirgū¹¹⁸. Elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji un operatori ir uzņēmumi, un līdz ar to tie ir pakļauti valsts atbalsta kontrolei, ja viņu saņemtās priekšrocības pārsniedz *de minimis* līmeni.

6.1 Sociālie taloni

- (179) Sociālo talonu mērķis ir atbalstīt atsevišķus patērētājus, lai tie iegādātos vai uzturētu fiksēto vai mobilo sakaru pakalpojumus. Tos var uzskatīt par saderīgiem ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz Līguma 107. panta 2. punkta a) apakšpunktu, jo tie ir “*sociāls*

¹¹⁷ Vispārējās tiesas 2009. gada 4. septembra spriedums lietā Itālija/Komisija, T-424/05, ECLI:EU:C:2007:367, 108. apsvērums; Tiesas 2011. gada 28. jūlija spriedums lietā Mediaset/Komisija, C-403/10, ECLI:EU:C:2011:533, 81. punkts.

¹¹⁸ Neskarot valsts atbalsta noteikumos paredzēto novērtējumu par pasākumiem, kuri veikti valsts līmenī, lai īstenotu universālā pakalpojuma saistības, kas ietvertas Savienības elektronisko sakaru tiesiskajā regulējumā (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (pārstrādāta redakcija), OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.).

atbalsts, ko piešķir individuāliem patērētājiem ar noteikumu, ka to piešķir bez diskriminācijas attiecībā uz konkrēto ražojumu izcelsmi”¹¹⁹.

- (180) Lai šādi taloni būtu saderīgi ar Līguma 107. panta 2. punkta a) apakšpunktu, tiem ir jābūt sociāla rakstura pasākumam un jābūt paredzētiem konkrētu kategoriju individuālajiem patērētājiem (ne uzņēmumiem), kuru finansiālais stāvoklis attaisno atbalsta izmaksu sociālu iemeslu dēļ (piemēram, ģimenes ar zemākiem ienākumiem, studenti, skolēni utt.), piemēram, lai viņi varētu iegādāties vai uzturēt fiksēto vai mobilo tīklu abonementu tālmācības, tāldarba utt. nolūkā.
- (181) Saskaņā ar valsts noteikumiem var paredzēt dažādus shēmu īstenošanas līdzekļus. Piemēram, talonu shēma var paredzēt maksājumus tieši galalietotājiem vai tieši galalietotāju izvēlētam pakalpojumu sniedzējam.
- (182) Attiecināmajās izmaksās var ietvert ikmēneša maksu, uzstādīšanas standarta¹²⁰ izmaksas un maksu par galiekārtām (modems/maršrutētājs), kas galalietotājam nepieciešamas, lai piekļūtu internetam.
- (183) Talonus drīkst izmantot tikai jaunu fiksēto vai mobilo pakalpojumu abonēšanai vai esošo uzturēšanai. Talonus nedrīkst piešķirt par pāreju pie cita pakalpojumu sniedzēja, kas nodrošina tādu pašu pakalpojuma kvalitāti; tas noteikts, lai ierobežotu oportūnistiskas uzvedības riskus, kas neatbilst šādu talonu sociālajam mērķim. Talonus nedrīkst izmantot esošo fiksēto vai mobilo sakaru abonementu uzlabošanai, ja vien nevar skaidri pierādīt, ka esošo abonementu veikspēja nespēj apmierināt galalietotāju minimālās dibinātās vajadzības.
- (184) Prasība izvairīties no jebkādas diskriminācijas saistībā ar ražojumu izcelsmi tiek izpildīta, ievērojot tehnoloģiskās neitralitātes principu. Galalietotājiem ir jābūt iespējai izmantot talonu, lai iegādātos atbilstošos fiksēto vai mobilo sakaru pakalpojumus no jebkura pakalpojumu sniedzēja, kas spēj tos nodrošināt, neatkarīgi no pakalpojuma sniegšanai izmantotās tehnoloģijas. Pasākumam jānodrošina vienlīdzīga attieksme pret visiem iespējamajiem pakalpojumu sniedzējiem un jāpiedāvā galapatērētājiem pēc iespējas plašāka piegādātāju izvēle. Šim nolūkam dalībvalstij ir jāizveido visu atbilstošu pakalpojumu sniedzēju tiešsaistes reģistrs vai jāievieš līdzvērtīga alternatīva metode, lai nodrošinātu pasākuma atklātību, pārredzamību un nediskriminējošo raksturu. Galalietotājiem ir jābūt iespējai piekļūt tiešsaistes reģistram, lai gūtu informāciju par visiem operatoriem, kas sniedz atbilstošus pakalpojumus. Visiem pakalpojumu sniedzējiem, kas nodrošina atbilstošus fiksēto vai mobilo sakaru pakalpojumus, jābūt iespējai tikt iekļautiem tiešsaistes reģistrā, pamatojoties uz objektīviem un pārredzamiem kritērijiem (piemēram, spēja izpildīt minimālās prasības, lai sniegtu atbilstošus fiksēto vai mobilo sakaru pakalpojumus). Tiešsaistes reģistrs var sniegt arī papildu informāciju, kas palīdzētu galalietotājiem, piemēram – par dažādu operatoru sniegto pakalpojumu veidiem.

¹¹⁹ Sk. Komisijas Lēmumu C(2020) 8441 final (2020. gada 4. decembris) lietā SA.57357 (2020/N) – Grieķija – platjoslas vaučeru shēma studentiem (OV C 41, 5.2.2021., 4. lpp.).

¹²⁰ Standarta izmaksas ir tās izmaksas, kas attiecas uz visiem galalietotājiem neatkarīgi no viņu īpašās situācijas.

- (185) Sociālo talonu shēmām jābūt laika ziņā samērīgi ierobežotām, nepārsniedzot trīs gadu periodu.
- (186) Dalībvalstis var īstenot papildu aizsardzības pasākumus, lai izvairītos no nepamatotiem konkurences kropļojumiem un iespējamās talonu ļaunprātīgas izmantošanas no galalietotāju vai elektronisko sakaru operatoru puses. Var būt nepieciešami papildu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to, ka taloni netiks izmantoti fiksētā vai mobilā interneta piekļuves pakalpojumu iegādei, ja cits tās pašas mājsaimniecības loceklis jau ir abonējis atbilstošo pakalpojumu.
- (187) Vienlaikus dalībvalstīm ir jāievēro prasības par pārredzamību, ziņošanu un uzraudzību, kā noteikts 7. iedaļā.

6.2 Savienotības taloni

- (188) Savienotības talonus var izstrādāt plašākām galalietotāju kategorijām (piemēram, taloni visiem iedzīvotājiem vai noteiktiem uzņēmumiem, piemēram, MVU), lai sekmētu fiksēto un mobilo sakaru pakalpojumu apguvi kādas saimnieciskās darbības jomas attīstības veicināšanai. Šādus pasākumus var atzīt par saderīgiem ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.
- (189) Komisija šādus pasākumus uzskatīs par saderīgiem, ja tie veicinās kādas saimnieciskās darbības attīstību (pirmais nosacījums), nepamatoti neietekmējot tirdzniecības apstākļus tādā mērā, kas ir pretrunā kopējām interesēm (otrais nosacījums).

6.2.1 Pirmais nosacījums

- (190) Komisija uzskata, ka talonu shēmas, kas efektīvi veicina fiksēto vai mobilo sakaru pakalpojumu apguvi, var veicināt arī dažādu saimniecisko darbību attīstību, palielinot savienotību un piekļuvi interneta piekļuves pakalpojumiem.
- (191) Lai nodrošinātu stimulējošo ietekmi, talonam ir jāsedz tikai līdz 50 % no attiecināmajām izmaksām. Attiecināmās izmaksas var būt ikmēneša maksa, uzstādīšanas standarta izmaksas un maksa par galiekārtām (modems/maršrutētājs), kas galalietotājam nepieciešamas, lai piekļūtu internetam. Attiecināmas var būt arī izmaksas par elektroinstalācijas ierīkošanu ēku iekšienē un ierobežotu ierīkošanu galalietotāja privātīpašumā vai publiskā īpašumā galalietotāja privātīpašuma tiešā tuvumā, ciktāl tās ir papildus nepieciešamas pakalpojuma nodrošināšanai.
- (192) Saskaņā ar valsts noteikumiem var paredzēt dažādus shēmu īstenošanas līdzekļus. Piemēram, talonu shēma var nodrošināt maksājumus tieši galalietotājiem vai tieši galalietotāju izvēlētam pakalpojumu sniedzējam.
- (193) Ja ar valsts atbalsta pasākumu, tā nosacījumiem (ieskaitot pasākuma finansēšanas metodi, ja tā ir pasākuma neatņemama daļa) vai tā finansēto darbību tiek pārkāpta konkrēta ES tiesību norma vai vispārīgi principi, šo atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu¹²¹.

¹²¹ Tiesas 2020. gada 22. septembra spriedums lietā C-594/18 P *Austrija/Komisija*, EU:C:2020:742, 44. punkts.

6.2.2 Otrais nosacījums

- (194) Valsts atbalsts būtu jāorientē uz situācijām, kad tas spēj var radīt būtiskus uzlabojumus, ko tirgus vien nespēj nodrošināt, proti, ja pastāv tirgus nepilnības attiecīgo pakalpojumu apguvē. Piemēram, ja valsts atbalsts fiksēto un mobilo elektronisko sakaru pakalpojumu apguvei netiek izmantots, lai novērstu tirgus nepilnības, kas saistītas ar apguvi (piemēram, ja taloni tiek ļaunprātīgi izmantoti ierīkošanai, nevis pieprasījuma veicināšanai), vai netiek ievērota tehnoloģiskā neitralitāte, atbalsts talonu veidā nebūtu piemērots politikas instruments, un pasākums varētu mainīt nosacījumus attiecībā uz atbalstu ieguldījumiem un radīt kropļojumus, kas kaitētu attiecīgo tirgu veiksmīgai darbībai. Šādos gadījumos atbalsts talonu veidā varētu nepamatoti ietekmēt tirdzniecības apstākļus tādā mērā, kas būtu pretrunā kopējām interesēm; tādējādi savienotības talonu pasākumu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.
- (195) Taloni var būt nepieciešami, lai atbalstītu jauna pakalpojuma abonēšanu vai esošā uzlabošanu. Talonus var izmantot esošā fiksēto vai mobilo sakaru abonementa uzlabošanai, bet tikai tādā mērā, kādā tas nepamatoti nekropļo konkurenci mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības līmenī.
- (196) Komisija uzskata, ka savienotības taloni, kas ir tehnoloģiski neitrāli, ir arī samērīgi, jo tie ļauj galalietotājiem iegādāties pakalpojumus ar vislabāko cenas un kvalitātes attiecību no jebkura pakalpojumu sniedzēja, kas tos spēj nodrošināt, neatkarīgi no pakalpojuma sniegšanai izmantotās tehnoloģijas. Turklāt šādi pasākumi var ierobežot atbalsta radīto negatīvo ietekmi uz konkurenci, ja tie nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret visiem iespējamiem pakalpojumu sniedzējiem un piedāvā galalietotājiem plašāko iespējamo piegādātāju izvēli. Šim nolūkam dalībvalstij ir jāizveido visu atbilstošo pakalpojumu sniedzēju tiešsaistes reģistrs vai jāievieš līdzvērtīga alternatīva metode, lai nodrošinātu pasākuma atklātību, pārredzamību un nediskriminējošo raksturu. Galalietotājiem ir jābūt iespējai piekļūt šādai informācijai par visiem operatoriem, kas sniedz atbilstošus pakalpojumus. Visiem pakalpojumu sniedzējiem, kas nodrošina atbilstošus pakalpojumus, jābūt iespējai lūgt, lai tos iekļauj tiešsaistes reģistrā, vai izmantot citu alternatīvu metodi, ko dalībvalsts izvēlējusies, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem (piemēram, spēja izpildīt minimālās prasības, lai sniegtu atbilstošus fiksēto vai mobilo sakaru pakalpojumus). Tiešsaistes reģistrs (vai izvēlēta alternatīvā metode) var sniegt arī papildu informāciju, kas palīdzētu galalietotājiem, piemēram, par dažādu operatoru sniegto pakalpojuma veidiem.
- (197) Savienotības taloniem jābūt pieejamiem galalietotājiem tikai tajās teritorijās, kur ir vismaz viens tīkls¹²², kas spēj nodrošināt atbilstošos pakalpojumus, un tas ir jāverificē, izmantojot kartografēšanu un sabiedrisko apspriešanu. Kartografēšanā un sabiedriskajā apspriešanā ir jāņem vērā talonu shēmas darbības laiks, un šīs darbības jāveic atbilstoši 5.2.2.4.1. un 5.2.2.4.2. iedaļas nosacījumiem. Sabiedriskajā apspriešanā ir jāaicina ieinteresētās personas izteikties par pasākuma galvenajiem raksturlielumiem, nevis tikai par tīklu pieejamību mērķa teritorijās.
- (198) Dalībvalstīm ir jāierobežo risks, ka talonu shēmas var nepamatoti kropļot konkurenci. Lai atbalsts būtu saderīgs, dalībvalstīm ir jāveic tirgus novērtējums, nosakot attiecīgajā

¹²² Tīkla atbalsta pasākumā var iekļaut talonu pasākumu, lai veicinātu topošā tīkla apguvi.

teritorijā esošos atbilstošos pakalpojumu sniedzējus un apkopojot informāciju to tirgus daļas aprēķināšanai. Tirgus novērtējumam ir jābūt vērstam uz to, lai noteiktu, vai talonu shēma atsevišķiem pakalpojumu sniedzējiem var radīt nesamērīgas priekšrocības, kaitējot citiem un, iespējams, pastiprinot to dominējošo stāvokli (vietējā) tirgū. Tirgus novērtējuma mērķis ir arī noteikt faktisko vajadzību ieviest talonu shēmu, veicot situācijas salīdzināšanu starp teritoriju(-ām), kur tiek veikta valsts iejaukšanās, un citām dalībvalsts vai Savienības teritorijām. Lai izdarītu secinājumus par iespēju īstenot talonu shēmu, novērtējumā var ņemt vērā arī galalietotāju pakalpojumu apguves tendences.

- (199) Lai operators, kurš ir vertikāli integrēts un kura mazumtirdzniecības tirgus daļa pārsniedz 25 %, tiktu iekļauts talonu shēmā, tam attiecīgajā vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves tirgū ikvienam elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējam, ievērojot atklātus, pārredzamus un nediskriminējošus nosacījumus, ir jāpiedāvā vismaz viens vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves produkts, kas spēj nodrošināt, ka piekļuves prasītājs varēs sniegt uzticamus atbilstošos pakalpojumus. Vairumtirdzniecības līmeņa piekļuves cena jānosaka, kā norādīts 5.2.4.4.3. iedaļā.
- (200) Tiks uzskatīts, ka savienotības talonu shēmām ir ierobežota negatīva ietekme uz konkurenci, ja tās būs laika ziņā samērīgi ierobežotas, nepārsniedzot divu gadu periodu.
- (201) Vienlaikus dalībvalstīm ir jāievēro prasības par pārredzamību, ziņošanu un uzraudzību, kā noteikts 7. iedaļā.

7 PĀRREDZAMĪBA, ZIŅOŠANA UN UZRAUDZĪBA

7.1 Pārredzamība

- (202) Dalībvalstīm Komisijas Atbalsta pārredzamības modulī¹²³ vai visaptverošā valsts atbalsta tīmekļa vietnē valsts vai reģionālā līmenī jāpublicē šāda informācija:
 - a) lēmuma par atbalsta shēmas vai individuāla atbalsta apstiprināšanu un attiecīgo īstenošanas noteikumu pilns teksts vai saite uz to;
 - b) informācija par katru individuālā atbalsta piešķiršanas gadījumu, kas pārsniedz 100 000 EUR, saskaņā ar IV pielikumu.
- (203) Informācija, kas minēta (202)b). punktā, jāpublicē sešu mēnešu laikā no atbalsta piešķiršanas dienas vai, ja atbalsts ir nodokļu atvieglojumu veidā, – viena gada laikā no dienas, kad jāiesniedz nodokļu deklarācija¹²⁴.
- (204) Dalībvalstīm savas visaptverošās valsts atbalsta tīmekļa vietnes, kas minētas (202). punktā, jāstrukturē tādā veidā, lai piekļūšana informācijai būtu viegla. Nelikumīga, bet vēlāk par saderīgu atzīta atbalsta gadījumā dalībvalstīm norādītā

¹²³ Publiskā meklēšana valsts atbalsta pārredzamības datubāzē pieejama vietnē <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

¹²⁴ Gadījumos, kad nav oficiālas prasības iesniegt gada deklarāciju, reģistrācijas vajadzībām par piešķiršanas datumu uzskata tā gada 31. decembri, par kuru piešķirts atbalsts.

informācija ir jāpublicē sešu mēnešu laikā no dienas, kad Komisija pieņēmusi lēmumu, ar ko atbalstu atzīst par saderīgu.

- (205) Lai varētu nodrošināt Līgumā paredzēto valsts atbalsta noteikumu izpildes panākšanu, minētajai informācijai ir jābūt pieejamai vismaz 10 gadus no atbalsta piešķiršanas dienas. Informācija jāpublicē tabulās bezīpašnieka datu formātā, kas nodrošina efektīvu iespēju datus meklēt, izgūt, lejupielādēt un viegli publicēt internetā, piemēram, *CSV* vai *XML* formātā. Vispārības piekļuve tīmekļa vietnei jānodrošina bez kādiem ierobežojumiem, tātad nevar prasīt arī lietotāja iepriekšēju reģistrēšanos.
- (206) Komisija savā vietnē publicēs saiti ar (202). punktā minēto valsts vai reģiona līmeņa valsts atbalsta vietni.

7.2 Ziņošana

- (207) Saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2015/1589¹²⁵ un Komisijas Regulu (EK) Nr. 794/2004¹²⁶ dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai gada ziņojumi par katru atbalsta pasākumu, kas apstiprināts saskaņā ar šīm pamatnostādnēm.
- (208) Papildus (207). punktā minētajiem gada ziņojumiem dalībvalstīm ik pēc diviem gadiem ir jāiesniedz Komisijai ziņojums, kurā ietverta galvenā informācija par atbalsta pasākumiem, kas apstiprināti saskaņā ar šīm pamatnostādnēm, atbilstoši V pielikumam. Pieņemot lēmumu saskaņā ar šīm pamatnostādnēm, Komisija var pieprasīt papildu ziņojumus par atbalsta pasākumu.

7.3 Uzraudzība

- (209) Dalībvalstīm jāveic visu atbalsta pasākumu sīka uzskaitē. Šajā uzskaitē jāietver visa informācija, kas vajadzīga, lai pārlicinātos, ka ir izpildīti visi šajās pamatnostādnēs izklāstītie saderības nosacījumi. Dalībvalstīm šīs uzskaites dokumentācija ir jāglabā 10 gadus no atbalsta piešķiršanas dienas un pēc pieprasījuma jāiesniedz Komisijai.

8 RETROSPEKTĪVĀS IZVĒRTĒŠANAS PLĀNS

- (210) Lai vēl papildus ierobežotu konkurences un tirdzniecības kropļojumus, Komisija attiecībā uz atsevišķām shēmām var pieprasīt noteikt darbības ilguma ierobežojumu (parasti – četri gadi vai mazāk) un veikt retrospektīvu izvērtēšanu, lai pārlicinātos par: i) saderības lēmuma pamatā esošo pieņemumu un nosacījumu īstenošanos; ii) atbalsta pasākuma efektivitāti, ņemot vērā iepriekš noteiktos mērķus; iii) atbalsta ietekmi uz tirgiem un konkurenci un to, vai atbalsta shēmas darbības laikā nerodas kropļojumi, kas kaitētu Savienības interesēm¹²⁷.

¹²⁵ Padomes Regula (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV L 248, 24.9.2015., 9. lpp.).

¹²⁶ Komisijas Regula (EK) Nr. 794/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK Līguma 93. panta piemērošanai (OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.).

¹²⁷ Sk., piemēram, Komisijas Lēmumu C(2012) 8223 final (2012. gada 20. novembris) lietā SA.33671 (2012/N) – Apvienotā Karaliste – nacionālā platjoslas shēma Apvienotajai Karalistei – platjoslas piegāde Apvienotajā Karalistē (OV C 16, 19.1.2013., 2. lpp.).

- (211) Retrospektīvu izvērtēšanu var prasīt atbalsta shēmām ar lielu budžetu vai pirmreizējām iezīmēm un shēmām tirgos, kuros ir paredzamas būtiskas komerciālas, tehnoloģiskas vai regulatīvas izmaiņas. Izvērtējums vienmēr tiks prasīts par shēmām, kurās valsts atbalsta budžets vai iegrāmatotie izdevumi pārsniedz 150 miljonus EUR jebkurā gadā vai 750 miljonus EUR to kopējā darbības periodā, t. i., periodā, kurā darbojusies konkrētā shēma un iespējamā iepriekšējā shēma ar līdzīgu mērķi un ģeogrāfisko tvērumu, skaitot no pamatnostādņu publicēšanas dienas. Ņemot vērā izvērtēšanas mērķus un lai neuzliktu nesamērīgu slogu dalībvalstīm, retrospektīvo izvērtējumu var prasīt tikai par tām atbalsta shēmām, kuru kopējais darbības periods pārsniedz trīs gadus, skaitot no pamatnostādņu publicēšanas dienas.
- (212) Retrospektīvo izvērtējumu var neprasīt par tādu atbalsta shēmu, kas ir tieša pēctece iepriekšējai shēmai ar līdzīgu mērķi un ģeogrāfisko tvērumu, par kuru ir veikta izvērtēšana, iesniegts galīgais izvērtējuma ziņojums, kas atbilst Komisijas apstiprinātajam izvērtēšanas plānam, un par kuru nav izdarīti nekādi negatīvi konstatējumi. Ja shēmas galīgais izvērtēšanas ziņojums neatbilst apstiprinātajam izvērtēšanas plānam, šī shēma pēc Komisijas pieprasījuma nekavējoties jāaaptur.
- (213) Izvērtējuma mērķim jābūt pārliecināties, ka ir īstenojušies shēmas saderības pamatā esošie pieņēmumi un nosacījumi, it īpaši atbalsta pasākuma nepieciešamība un efektivitāte, ņemot vērā tā vispārīgos un konkrētos mērķus. Būtu jānovērtē arī shēmas ietekme uz konkurenci un tirdzniecību.
- (214) Attiecībā uz shēmām, kuras jāizvērtē tāpēc, ka uz tām attiecas (211). punkts, dalībvalstīm ir jāiesniedz izvērtēšanas plāna projekts, kas būs Komisijas veiktās shēmas novērtēšanas sastāvdaļa. Projekts jāiesniedz:
- a) kopā ar atbalsta shēmu, ja shēmai paredzētā valsts atbalsta budžets pārsniedz 150 miljonus EUR jebkurā gadā vai 750 miljonus EUR tās kopējā darbības periodā;
 - b) 30 darbdienu laikā no būtiskām izmaiņām, kuru rezultātā shēmas budžets pārsniedz 150 miljonus EUR jebkurā gadā vai 750 miljonus EUR shēmas kopējā darbības periodā;
 - c) 30 darbdienu laikā no dienas, kad oficiālajā uzskaitē iegrāmatotie shēmas gada izdevumi pārsniedz 150 miljonus EUR.
- (215) Izvērtēšanas plāna projektam ir jāatbilst Komisijas noteiktajiem vispārīgajiem metodikas principiem¹²⁸. Dalībvalstīm ir jāpublicē Komisijas apstiprinātais izvērtēšanas plāns.
- (216) Retrospektīvā izvērtēšana jāveic no atbalsta piešķirējiestādes neatkarīgam ekspertam, balstoties uz izvērtēšanas plānu. Katru izvērtējumu veido vismaz viens starpposma un viens galīgais izvērtējuma ziņojums. Dalībvalstīm ir jāpublicē abi ziņojumi.
- (217) Galīgais izvērtējuma ziņojums ir jāiesniedz Komisijai pietiekami savlaicīgi, lai tai būtu iespēja novērtēt atbalsta shēmas iespējamo pagarināšanu, bet vēlākais deviņus

¹²⁸ Komisijas dienestu darba dokuments *Common methodology for State aid evaluation* (Vispārīgā metodika valsts atbalsta izvērtēšanai), 28.5.2014., SWD(2014) 179 final, vai to turpmāk aizstājošie dokumenti.

mēnešus pirms shēmas noslēguma. Šo termiņu var saīsināt shēmām, kurām izvērtēšanas prasība iestājas pēdējos divos īstenošanas gados. Katra izvērtējuma precīzo tvērumu un kārtību noteiks lēmumā, ar ko apstiprina atbalsta shēmu. Paziņojot par turpmākiem atbalsta pasākumiem ar līdzīgu mērķi, jāapraksta, kā ir ņemti vērā izvērtēšanas rezultāti.

9 NOBEIGUMA NOTEIKUMI

- (218) Šīs pamatnostādnes piemēros no nākamās dienas pēc to publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
- (219) Komisija piemēros šīs pamatnostādnes visiem paziņotajiem atbalsta pasākumiem pēc šo pamatnostādņu publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī*, pat ja par projektiem paziņots pirms minētās publicēšanas.
- (220) Saskaņā ar Komisijas paziņojumu par noteikumiem, kas piemērojami nelikumīga valsts atbalsta novērtēšanai¹²⁹, nelikumīga atbalsta gadījumā Komisija piemēros noteikumus, kas bija spēkā atbalsta piešķiršanas brīdī. Attiecīgi tā piemēros šīs pamatnostādnes nelikumīgam atbalstam, kas piešķirts pēc to publicēšanas.
- (221) Komisija, pamatojoties uz Līguma 108. panta 1. punktu, ierosina dalībvalstīm veikt šādus atbilstošus pasākumus:
- a) dalībvalstīm vajadzības gadījumā ir jāgroza esošās atbalsta shēmas, lai tās saskaņotu ar šo pamatnostādņu 7.1. iedaļas noteikumiem, 12 mēnešu laikā pēc to publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*;
 - b) dalībvalstīm būtu jāsniedz skaidra beznosacījumu piekrišana a) apakšpunktā ierosinātajiem atbilstošajiem pasākumiem (ieskaitot grozījumus) divu mēnešu laikā no dienas, kurā šīs pamatnostādnes publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Ja atbilde netiks saņemta, Komisija uzskatīs, ka attiecīgā dalībvalsts ierosinātajiem pasākumiem nepiekrīt.

¹²⁹ OV C 119, 22.5.2002., 22. lpp.